

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Kotoutumisen tukeminen Rautpihan avoimessa päiväkodissa

Maahanmuuttajaäitien kokemuksia

Taipale, Sini-Jasmin

2017 Laurea

LAUREA Laurea-ammattikorkeakoulu
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Kotoutumisen tukeminen Rautpihan avoimessa päiväkodissa: Maahanmuuttajaäitien kokemuksia

Sini-Jasmin Taipale
Sosionomi, AMK
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2017

Sini-Jasmin Taipale

Kotoutumisen tukeminen Rautpihan avoimessa päiväkodissa: Maahanmuuttajaäitien kokemuksia

Vuosi 2017

Sivumäärä 53

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää millä tavoin Rautpihan avoin päiväkotitoi tukee maahanmuuttajavanhempien kotoutumista. Tavoitteina oli löytää yhteisöllisyyden ja osallisuuden vaikutus kotoutumiseen ja miten kotoutumista tukevaa työtä voitaisiin tehdä paremmin avoimissa päiväkodeissa. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Rautpihan avoimen päiväkodin kanssa, joka sijaitsee Vantaalla, Koivukylässä.

Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena käyttäen teemahaastattelua. Haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina ja niihin osallistui seitsemän maahanmuuttajaäitiä. Teoreettisessa viitekehityksessä tarkastellaan maahanmuuttajien kotoutumista ja siihen vaikuttavia tekijöitä kuten kielitaitoa, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Viitekehitys käsittelee myös tietoa äitiydestä uudessa maassa sekä päivähoitosta yhtenä kotoutumisen tukijana.

Rautpihan avoimen päiväkodin kautta maahanmuuttajaäidit pääsivät luomaan ystävyyssuhteita muihin maahanmuuttajavanhempiin kuin myös kantasuomalaisiin. Ystävyyssuhteet toimivat kantavana voimana, joka helpotti maahanmuuttajaäitien kotoutumista. Avoin päiväkotitoi tarjosi paikan, jossa äidit pystyivät tuntemaan olonsa kotoisaksi ja pääsivät tuomaan omaa kulttuuriaan esille muun muassa ruoanlaiton kautta. Oman kulttuurin esille tuominen sekä sen ylläpitäminen olivat äideille tärkeitä. Avoimessa päiväkodissa käyminen mahdollisti myös heidän suomen kielen ylläpitämisen ja oppimisen; vanhemmilla oli mahdollisuus hakea siellä pidettävälle suomen kielen-kurssille.

Asiasanat: Kotoutuminen, Maahanmuuttaja, Vanhemmuus, Varhaiskasvatus, Osallisuus

Sini-Jasmin Taipale

Supporting Integration in Rautpiha's Open Day Care Center: Experiences of Immigrant Mothers

Year 2017

Pages

53

This Bachelor's thesis examines how Rautpiha's open day care center supports the integration of immigrant parents. The primary purpose of the study was to find how communality and participation affects integration and how open day care centers could help immigrant parents to integrate better. This thesis was made together with Rautpiha's open day care center, which is in Koivukylä, Vantaa.

The study was based on qualitative methods using theme interviews. Interviews were made with seven immigrant mothers individually. The theoretical section discusses integration and the factors that have an effect in it, such as language skills, communality and participation. The theoretical section also discusses motherhood and day care as one supporter in integration.

The interviews indicate that going to Rautpiha's open day care center helped immigrant mothers to create friendships. Having friends made integration easier. Open day care center offered the mothers a place, where they could feel at home and where they can assert their cultures via cooking and among other things. It is important for the immigrant mothers to bring out and maintain their cultures. Going to open day care center made learning Finnish and maintaining it possible. The parents had also a change to apply for a Finnish language class.

Keywords: Integration, Immigrant, Parenthood, Early Childhood Education, Participation

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Teoreettinen viitekehys.....	7
2.1	Maahan muuttaminen	7
2.2	Kotoutuminen	8
2.3	Kielitaidon merkitys kotoutumisessa	11
2.4	Osallisuus ja yhteisöllisyys.....	12
2.5	Vanhemmuus ja maahanmuutto	14
2.6	Yhteys aikaisempiin tutkimuksiin.....	17
3	Varhaiskasvatus.....	19
3.1	Päivähoito kotoutumisen tukemisessa	19
3.2	Rautpihan avoin päiväkotiki	21
4	Opinnäytetyön toteutus.....	22
4.1	Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset	22
4.2	Kohderyhmä ja aineiston keruu.....	23
4.3	Teemahaastattelu.....	25
4.4	Litterointi ja aineiston analyysi	26
5	Eettiset kysymykset	27
6	Tutkimuksen tulokset	30
6.1	Millä tavoin Rautpihan avoin päiväkotiki tukee maahanmuuttajavanhempien kotoutumista?.....	30
6.2	Miten yhteisöllisyys vaikuttaa integroitumiseen?	33
6.3	Millä tavoin Rautpihan avoin päiväkotiki tukee maahanmuuttajavanhempien osallisuutta?	37
6.4	Kehittämisehdotukset	40
7	Johtopäätökset	41
8	Pohdinta	44
	Lähteet	47
	Liitteet.....	51

1 Johdanto

Opinnäytetyössäni tutkin millä tavoin Rautpihan avoin päiväkotitoi tukee maahanmuuttajavanhempien kotoutumista. Tutkin nimenomaan maahanmuuttajaäitien kokemuksia kotoutumisen tukemista, yhteisöllisyyden merkityksestä ja osallisuuden vaikutuksesta. Minua kiinnosti myös, miten kotoutumista tukevaa työtä voisi tehdä paremmin avoimissa päiväkodeissa.

Rautpihan avoin päiväkotitoi sijaitsee Vantaalla, Koivukylässä. Rautpihan avoin päiväkotitoi oli opinnäytetyöni kannalta keskeinen paikka toteuttaa maahanmuuttajavanhempien kokemuksia käsittelevä tutkielma, koska merkittävä osa avoimen päiväkodin asiakkaista on syntyperältään muualta kuin Suomesta. Lisäksi avoin päiväkotitoi sijaitsee Koivukylän suuralueella, jossa asuu paljon maahanmuuttajia, minkä vuoksi kotoutumisen merkitys ja sitä tukevien palveluiden kehittäminen on merkittävässä roolissa alueen tulevaisuuden kannalta.

Halusin tehdä opinnäytetyön Rautpihan avoimeen päiväkotitoiin, koska syksyllä 2015 pääsin tekemään sinne samantyylistä projektia. Projektin kautta pääsin kuulemaan erilaisia tarinoita siitä, miten tärkeä Rautpihan avoin päiväkotitoi on ollut sen kävijöille ja miten siellä käyminen on vaikuttanut heidän elämäänsä. Tämän takia halusin syventyä aiheeseen tarkemmin ja tuoda tutkielman kautta esille avoimen päiväkodin tärkeyttä ja merkittävyyttä maahanmuuttajaäitien arkeen. Näin ollen rajasin tutkimuskohteekseni erityisesti maahanmuuttajaäidit ja heidän kokemuksensa sekä näkemyksensä.

Koen opinnäytetyöni tärkeäksi ja erittäin ajankohtaiseksi, johtuen vuosien 2015-2016 nousseesta yhteiskunnallisesta keskustelusta koskien Eurooppaa ja sitä kautta myös Suomeen saapuneita suuria pakolaismääriä. Aikanaan oleskeluluvan saavat pakolaiset lisäävät painetta kotouttamistyöhön ja perheenyhdistämisten kautta kasvaisi samalla maahan muuttavien naisten ja lapsien määrä. Tällä tutkimuksella on näin ollen mahdollisuus kartoittaa nykyistä tilannetta avoimissa päiväkodeissa ja niiden merkityksessä maahanmuuttajaäitien arjessa ja kotoutumisessa. Tuloksien avulla voidaan tarkastella mahdollisia kehityskohteita ennalta, jotta kasvaan kotoutumisen tuen tarpeeseen pystytään vastaamaan mahdollisimman tehokkaasti.

Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena teemahaastattelua käyttäen. Haastattelun seitsemää maahanmuuttajaäitiä ja osa haastatteluista tapahtui englannin kielellä. Haastattelut järjestettiin yksilöhaastatteluina loppuvuodesta 2016 sekä alkuvuodesta 2017 Rautpihan avoimessa päiväkodissa. Osa tutkimukseen osallistuneista äideistä oli entisiä kävijöitä ja osa heistä kävi avoimessa päiväkodissa edelleen säännöllisesti.

2 Teoreettinen viitekehys

2.1 Maahan muuttaminen

Maahanmuuttaja -käsitettä käytetään kuvaamaan henkilöitä, jotka ovat muuttaneet maasta toiseen pidempää oleskelua varten. Maahanmuuttajia ovat siirtolaiset, paluumuuttajat, pakolaiset ja turvapaikanhakijat. (Anttila ym. 2013, 32; Kivijärvi 2016, 249.)

Maahanmuuttajia on hyvin erilaisia, joten ei voida puhua yhtenäisestä ryhmästä. Vaihtelua on sukupuoleissa, kansallisissa ja kulttuurisissa taustoissa sekä henkilöiden iässä. Samalla he eroavat toisistaan niin koulutukseltaan, persoonaltaan kuin maahanmuuttosyytään, myös heidän taloudellinen tilanteensa voi olla hyvin erilainen. Kaikista näistä tekijöistä huolimatta maahanmuuttaja -määritelmä tekee heistä helposti yksilöitä. Jokainen maahanmuuttaja on kuitenkin ainutlaatuinen yksilönsä omine tarpeineen ja taustoineen. Maahanmuuttajien kohdalla mahdollisesti ainoana heitä kaikkia yhdistävänä tekijänä voidaan pitää kokemusta maahanmuutosta ja sen tuottamasta muutoksesta elämään ja elämänhallintaan. Maahanmuuttaja -käsitteen ongelmallisuus tulee siitä, että heidät kaikki monesti yleistetään sen alle, yhdeksi massaksi, vaikka he eivät koe identiteettiään kyseistä käsitettä vastaavaksi. Näin käy usein etenkin niille, jotka ovat oppineet uuden kielen, saaneet kansalaisuuden ja asettuneet pysyvästi maahan, jolloin maahanmuuttotilasta ei vaikuta arjenhallintaan. Jotta heidän kokema muutos pystytään ymmärtämään, on päästävä irti yleistyksistä ja tarkasteltava kutakin yksilöä ja perhettä ennakkoluulottomasti ja tasa-arvoisesti. (Alitolppa-Niitamo & Söderling 2005, 9-11; Huttunen 2004, 138.)

Muuttoliikenteelle Suomeen on monia erilaisia syitä ja perusteita. Yleisin näistä on perheside, etenkin puoliso, joka asuu jo ennestään Suomessa. Perhesyistä myönnettävien oleskelulupien osuus on ollut vähintään kolmannes. Työ- ja opiskelulupien osuus on ollut puolestaan alle kolmannes. Kiintiöpakolaisten ja kansainvälisen suojan saaneiden määrä on ollut viime vuosina suunnilleen 10 prosenttia. Määrä on kuitenkin muuttunut kasvuun syksyn 2015 jälkeen niin Suomessa kuin kansainvälisesti. Näin ollen myös perhesidehakemusten määrä oli korkeampi vuonna 2016 kuin vuonna 2015. Perhesiteiden perusteella oleskelupaikkaa haettiin vuonna 2016 10 579 kertaa, kun kaikkia hakemuksia oli yhteensä 26 071. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016, 8; Sisäministeriö 2017, 11.)

Vuonna 2016 Suomeen muutti 32 276 henkilöä, joista 7 588 oli Suomen kansalaisia. Ulkomailta muuttaminen Suomeen ja näiden kansalaisten syntyvyys kattavat noin 80-90 prosenttia Suomen väestönkasvusta. Suomeen on rekisteröity jo noin 170 eri äidinkieltä ja suurin osa maahanmuuttajista tulee EU:n ja Pohjoismaiden ulkopuolelta. Maahanmuuttajien kotoutuminen voi hyödyttää laajasti suomalaista yhteiskuntaa. Moninaiset kieli-, kulttuuri- ja osaamistaustat

tarjoavat uusia mahdollisuuksia Suomen taloudelle. Tämä vaatii kuitenkin sitä, että maahanmuuttajat kotoutuvat ja pääsevät osaksi työelämää. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016, 8; Sisäministeriö 2017, 11.)

Vuonna 2016 Vantaalla asui 33 085 vieraskielistä, mikä oli 15,4 prosenttia koko väestöstä. Suomenkielisiä asui 81,9 prosenttia, ruotsinkielisiä 2,6 prosenttia ja pohjoissaamenkielisiä 20 henkilöä. Koivukylän suuralueella asui 27272 henkilöä, joista vieraskielisiä oli 4816. Koivukylässä asui 3392 henkilöä, joista vieraskielisiä oli 479. Vantaalla puhuttiin äidinkielenä yhteensä 117 eri kieltä. Vantaalla vieraskielisten määrä on ollut jo kolmena peräkkäisenä vuonna suurempi kuin missään muussa Suomen kunnassa. (Vantaan kaupunki 2016, 14, 16 & 69.)

Maahanmuuttajan omat toiveet ja odotukset voivat tehdä vieraaseen maahan muuttamisesta joko positiivisen tai negatiivisen tapahtuman. Vieraaseen maahan muuttaminen tuottaa kuitenkin aina stressiä. Stressiä aiheuttaa monet elämään liittyvät muutokset, joita tapahtuu kotimaan jättämisen myötä. Muuttaminen uuteen maahan sisältää aina jäähyväisiä, eroja ja menetyksiä, vaikka kyse olisikin vapaaehtoisesta muuttamisesta. Kotimaahan jää oma koti, tuttu ympäristö sekä perheenjäseniä, ystäviä ja tuttavvia. Itselle vieraassa maassa ja kulttuurissa eläminen näyttäisi kuitenkin olevan suurin stressitekijä. Oman kulttuurin arvot, tutut tavat sekä oman yhteisön käyttämät toimintamallit eivät välttämättä kohtaa uudessa ympäristössä. Vuorovaikutustilanteet tuottavat myös stressiä, sillä sanalliseen kommunikointiin tarvitaan usein uuden maan kieli tai toinen vieras kieli, jotta keskustelu onnistuu. (Schubert 2013, 63-64; Alitolppa-Niitamo & Leinonen 2013, 101.)

2.2 Kotoutuminen

Valtion kotouttamisohjelman (2016-2019) tavoitteena on hyödyntää kotoutumisessa ja työelämään siirtymisessä maahanmuuttajien omaa osaamista ja vahvuuksia. Tällä pyritään saamaan kotoutumisprosessi käyntiin mahdollisimman nopeasti ja mahdollisimman pienillä viiveillä, kun jo prosessin ensitekiöistä asti pyritään tarjoamaan jokaisen yksilöllisiin tarpeisiin vastaava kokonaisuutta. Tämän toteutuminen vaatii kotoutumisprosessin alkuvaiheen palveluiden tehostamista; etenkin niin, että ne tukevat myös kotiäitejä. Kotouttamisohjelmassa korostetaan sitä, että kotoutumisprosessi tulee suunnitella ja rakentaa huomioiden koko perheen tilanne. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016, 15-16.)

Toisena kotouttamisohjelman tavoitteena on parantaa ja lisätä maahanmuuttajien mahdollisuuksia vapaa-ajan aktiviteetteihin. Tämän tavoitteen saavuttamisen kannalta keskeisessä roolissa ovat liikunta-, nuoriso- ja kulttuuripalvelut sekä muut avointa ja matalakynnyksistä

toimintaa järjestävät toimijat. Samalla ne tukevat maahanmuuttajien yhteisöllisyyttä ja vapaa-ajan toiminnan kautta tarjoutuu mahdollisuuksia kulttuurien kohtaamiselle sekä uusien ystävyysuhteiden luomiselle. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016, 30.)

Menneisyys on ehtinyt jättää jälkensä aikuisiin maahanmuuttajiin, jotka ovat jo lapsuutensa aikana sisäistäneet synnyinmaansa kulttuurin ja elämäntavat. He ovat kasvaneet ja kouluttuneet omassa yhteisössä, sen arvojen ja uskomusten mukaisesti. Näiden asioiden ympärille usein rakentuu jokapäiväinen elämä. (Schubert 2013, 67.)

Kotoutuminen on jatkuvaluontoinen prosessi, jossa tutustutaan uusiin asioihin ja toimintatapoihin. Sen kautta luodaan uusia sosiaalisia verkostoja sekä opitaan uutta tietoa ja taitoa. Niiden avulla maahanmuuttaja pääsee osalliseksi uuteen yhteiskuntaan. Maahanmuuttajan hyvinvoinnin kannalta on tärkeää löytää itselleen tasapaino kahden kulttuurin välillä, sillä kotoutuminen pitää sisällään myös vanhan ja tutun jättämistä. (Alitolppa-Niitamo & Säävälä 2013, 6; Schubert 2013, 64.)

Kotoutumisprosessit ovat hyvin eri tahtisia ja voivat kestää useita vuosia. Ihmiset tarvitsevat aikaa sopeutuakseen uuteen ympäristöön. Sopeutuminen alkaa, kun maahanmuuttaja saapuu uuteen maahan ja jatkuu niin kauan, kun hän on yhteydessä entisen kotimaansa kanssa. Sopeutumisessa oleellista on, että uuden maan tavat tulevat tutuksi ja, että maahanmuuttaja oppii uutta kieltä tarpeeksi selviytyäkseen jokapäiväisissä tilanteissa. Mitä lähempänä uuden kulttuurin arvot ja toimintatavat ovat maahanmuuttajan aiempaa kulttuuria, sitä helpompaa sopeutuminen on. Sopeutumiskykyyn vaikuttavat muun muassa maahanmuuttajan ikä, koulutustausta ja henkilökohtaiset ominaisuudet sekä luonteen piirteet. (Anis 2013, 159; Frisk & Tulkki 2005, 103; Koppinen & Pollari 2011, 20.)

Sopeutumisvaiheessa maahanmuuttaja pohtii entisen kotimaan ja uuden maansa kulttuurieroja. Monet asiat ovat voineet muuttua. Se mitä ennen pidettiin itsestään selvänä, täytyy nyt ajatella uudelleen ja jokin ennen mahdoton asia voikin olla nyt hyväksyttävää. Tämä on haasteellista maahanmuuttajan identiteetille ja se koettelee ihmissuhteita sekä perhe-elämää, kun jokainen perheen jäsen sopeutuu uuteen kulttuuriin omalla tavalla ja tahdilla. (Koppinen & Pollari 2011, 20-21.)

Sopeutumista pidetään helposti Suomeen muuttaneiden tehtävänä. Integroitumiseen vaikuttaa kuitenkin laajasti se, miten yhteiskunta ottaa uudet tulijat vastaan. Suomalaisen yhteiskunnan on tärkeää löytää toimintatapoja, jotka vastaavat maahanmuuttajien tarpeita tukien heidän hyvinvointiaan. (Alitolppa-Niitamo & Säävälä 2013, 6; Alitolppa-Niitamo 2005, 49.)

Uusi ympäristö on suuressa merkityksessä maahanmuuttajan kotoutumiselle. Avoimessa ja vastaanottavassa ympäristössä on helpompaa tuntea itsensä tervetulleeksi. Kun ympäristö tukee kotoutumista, on se maahanmuuttajalle helpompaa. Uuden ympäristön kautta maahanmuuttaja on myös osa uutta yhteisöä. Maahanmuuttajan asema tuossa yhteisössä määrittää sitä, miten hän sopeutuu uuteen yhteisöön. Asemaa uudessa yhteisössä määrittävät esimerkiksi maahanmuuttajan tarpeet ja mahdollisuudet oman kulttuurin arvojen, tapojen ja toimintamallien säilyttämiseen sekä hänen halunsa ottaa vastaan ja sisäistää uutta kulttuuria. (Räty 2002, 120 & 124.)

Maahanmuuttajanaiset tarvitsevat matalakynnyksistä vertaistoimintaa sekä yhteistä toimintaa niin muiden maahanmuuttajaäitien kuin kantaväestöön kuuluvien naisten kanssa. Toiminnassa maahanmuuttajaäidit pääsevät tutustumaan suomalaisiin tapoihin ja arvoihin. Maahanmuuttajien kotoutumista auttaa, kun heille tarkoitettut tilat, joissa järjestetään erilaista toimintaa, ovat matalan kynnyksen paikkoja. Tällaisen paikan sijainti on erityisen tärkeä muun muassa maahanmuuttajaäideille, joilla on pieniä lapsia. Hyvät kulkuyhteydet ja sijainti alueella, jossa on paljon maahanmuuttajia, madaltavat maahanmuuttajien kynnystä osallistua toimintaan. Kun tällaisten paikkojen ilmapiiri on kutsuva ja luottamuksellinen, niihin on helppo tulla myös henkisesti. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 66; Mikkonen 2005, 67.)

Vuorovaikutus maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä sekä toimivat etniset suhteet synnyttävät maahanmuuttajille verkostoja kantaväestöön sekä muihin maahanmuuttajiin. Toimivat vuorovaikutussuhteet vahvistavat kotoutumisprosessia ja lisäävät motivaatiota sitä kohtaan. Samalla kielen oppiminen ja paikallisiin arvoihin tutustuminen nopeutuu. Maahanmuuttajien keskinäisistä verkostoista muodostuvat yhteisöt takaavat maahanmuuttajien oman kielen ja kulttuurin säilymisen sekä kehittymisen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 27.)

Maahanmuuttajalle tärkeimmän sosiaalisen verkoston muodostaa oma etninen ryhmä. Oma etninen ryhmä auttaa sopeutumisprosessissa, tuo tuttuuden ja turvallisuuden tunnetta, eikä omaa olemassa oloa tarvitse selitellä. Tällainen ryhmä toimii merkittävänä vertaisryhmänä, jossa maahanmuuttajat pääsevät käymään läpi kokemuksiaan niin yksilön kuin koko perheen näkökulmasta, mikä edesauttaa sujuvaa arkea yhteisöllisyyden ja samaistumisen kokemuksen keinoin. Ryhmä jakaa saman kulttuurin ja äidinkielen. Äidinkieli toimii siteenä omaan perimään ja se on myös tunnekieli, jolla omien ajatusten ja tunteiden ilmaiseminen on helpompaa. Yhdessäolo tuntuu samanlaiselta kuin kotimaassa. Tällainen ryhmä on myös erittäin tärkeä lastenkasvatuksessa, koska lapset tarvitsevat toimivan ryhmän, johon voivat samaistua. (Novitsky 2005, 78; Räty 2002, 112, 120 & 154.) Lapsen kasvua ja kehitystä tukee se, että hänellä on ympärillä omaa kieltä puhuvia aikuisia, jotka ovat kotoutuneet. Leikkimahdollisuudet muiden omaa kieltä puhuvien lasten kanssa ovat tärkeitä. (Halme & Vataja 2011, 61.)

Maahanmuuttajille oman äidinkielen ylläpitäminen on erittäin tärkeää. Äidinkielellä on suuri rooli maahanmuuttajien hyvinvoinnin ja osallisuuden kokemuksen kannalta; sen käyttö edistää kotoutumista ja ehkäisee syrjäytymistä. Äidinkielen ylläpitäminen ja kehittäminen vahvistavat lapsen kulttuuri-identiteettiä ja äidinkielen vahva osaaminen toimii perustana toisen kielen oppimiselle. Lasten ja nuorten kielitaito toimii tulevaisuudessa merkittävänä voimavarana yri-
tysten kansainväliselle menestykselle kuin myös suomalaiselle yhteiskunnalle, joten heidän monikielisyttä tulisi vaalia. (Kivijärvi 2016, 255; Latomaa 2007, 362; Espoon kaupunki 2014, 8.)

Toimivan kotoutumisprosessin myötä maahanmuuttaja kokee olevansa yhteiskunnan aktiivinen ja täysivaltainen jäsen, joka on sisäistänyt hänelle tärkeitä tietoja yhteiskunnan toiminnasta sekä työelämästä. Kotoutuminen tapahtuu vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa maahanmuuttajan ja yhteiskunnan välillä. Samalla, kun maahanmuuttaja sopeutuu uuteen kielelliseen ja kulttuuriseen ympäristöön, on oleellista tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuurin ylläpitämisessä. Täten mahdollistuu myös yhteiskunnan monipuolistuminen, kun se saa uusia vaikutteita. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016, 42.)

Kaksikulttuurisuuden saavuttaneella, eli integroituneella maahanmuuttajalla on mahdollisuus sujuvaan elämään sekä onnellisuuteen uudessa kotimaassa. Integroituminen tarkoittaa, että maahanmuuttaja on sopeutunut uuteen kulttuuriin siinä määrin, että hän on kykenevä elämään uudessa elinympäristössään mahdollisimman sujuvasti. Samalla hänen elämässään vaikuttavat edelleen ne asiat ja tavat omasta kulttuuristaan, jotka ovat tärkeitä hänelle ja läheisilleen. Näin voidaan säilyttää yksilön elämässä jatkuvuuden tunne, vaikka henkilö ei asu enää kotimaassaan. (Koppinen & Pollari 2011, 21.)

2.3 Kielitaidon merkitys kotoutumisessa

Maahanmuuttajat ovat halukkaita oppimaan uutta kieltä ja heidän olisi tärkeää päästä opiskelemaan sitä muuton alkuvaiheessa, joka on optimaalisin aika päästä uuteen kieleen kiinni. Kieliopintojen pitkittyessä motivaatio oppia uutta kieltä saattaa heiketä ja oppiminen tulee vaikeammaksi. Kielikurssien löytäminen on haastavaa etenkin avioliiton tai miehen työn perässä muuttaneille maahanmuuttajanaishille, lisäksi perhevelvoitteet tuovat omat rajoitteensa kieliopinnoille. Perhevelvoitteiden tuomat rajoitteet vaikeuttavat myös sosiaalisten suhteiden luomista valtaväestöön. (Säävälä 2009, 46.)

Suomen kielen taito vaikuttaa merkittävästi kotoutumiseen (Muhammed 2011, 70). Suomen kielen oppiminen on ensiarvoisen tärkeää, koska se on osa maahanmuuttajien hyvinvointia ja se vaikuttaa heidän suhteisiin valtaväestön kanssa, viihtyvyyteen, haluun jäädä tai lähteä kuin myös palveluiden tuntemiseen sekä omiin vaikuttamismahdollisuuksiin. Maahanmuuttajat ovat

suomen kielen ympäröimiä niin työelämässä kuin arjessa, joten maahanmuuttajan on mahdollonta kouluttautua tai saada työtä ilman riittävää suomen kielen taitoa. Kielitaidon kehittyminen on yksilöllinen sekä yhteisöllinen prosessi; maahanmuuttajien aktiivinen osallistuminen suomenkielisiin verkostoihin nopeuttaa ja kehittää hänen kielitaitoaan. (Latomaa 2007, 361; Tarnanen & Suni 2005, 9 & 14.)

Kaikissa kulttuureissa ihmisten välisen kommunikoinnin perustana on puhuttu kieli. Hyvän kielitaidon kehittyminen vaatii kuitenkin kulttuuriseen ilmaisuun tutustumista, koska puhuttu kieli on vahvasti sidoksissa kulttuuriin. (Väestöliitto.) Maahanmuuttajaperheillä ei välttämättä ole juuri ollenkaan kontakteja suomalaisten perheiden kanssa (Halme & Vataja 2011, 63). Sosiaalisen vuorovaikutuksen puute hankaloittaa suomen kielen oppimista eikä kielikursseista välttämättä ole hyötyä, jos opittua kieltä ei pääse harjoittamaan arjessa. Luontevat vuorovaikutustilanteet matalan kynnyksen paikoissa, kuten leikkipuistoissa, edistävät maahanmuuttajaitien kielen oppimista huomattavasti. (Lainiala & Säävälä 2010, 4.)

Pienten lasten vanhempien on vaikea päästä suomen kielen kursseille, koska TE-hallinnon järjestämät kotoutumiskoulutukset ovat kohdennettu työttömille työnhakijoille. Heillä on kuitenkin muihin maahanmuuttajiin verrattuna suurempi riski jäädä ilman tarvittavaa kielitaitoa ja tietoperustaa. Kielitaito mahdollistaa arkiasioiden hoitamisen ja luo edellytykset tulevaisuuden opiskeluun ja työelämään. Vantaalla kehitettiin laajassa yhteistyöverkostossa uudenlainen toimintamalli kielenopetukseen. Tässä mallissa opetus on järjestetty niin, että lastenhoito on järjestetty samanaikaisesti kielikurssin kanssa, jolloin myös kotiäideillä on mahdollisuus osallistua kurssille. Vaihtoehtona tälle on toiminnallinen äiti-lapsi -kerho. Avoimissa päiväkodeissa voidaan tehdä myös alkukartoituksia maahanmuuttajaperheistä. Toimintamallin hyötyinä kotoutumisen kannalta ovat vanhempien laajenevat sosiaaliset verkostot lähialueellaan ja vahvistuva itseluottamus sekä tutustuminen päivähoidon ja asukaspuiston toimintaan. (Anttila ym. 2013, 34; Helsingin kaupunki 2013, 15.)

2.4 Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus tarkoittaa johonkin yhteisöön tai yhteiskuntaan kuulumista. Osallistumisen käsite puolestaan viittaa aktiiviseen toimintaan tuossa yhteisössä tai yhteiskunnassa. (Bäcklund, Häkli & Schulman 2002, 7.) Nämä keskustelut ovat merkittävässä roolissa käytäessä keskustelua kansalaisuudesta ja kotoutumisesta. Osallisuuden kannalta merkittävänä tekijänä on usein pidetty töissä käyntiä, mutta samalla tärkeiksi tekijöiksi muodostuvat erilaiset yhteisöllisyyden ja asuinaluetoimijuuden muodot. Osallisuus tarkoittaa näin ollen osallistumista ja yhteisöllisyyttä, mutta samalla ihmisten ja yhteiskunnan luomia ehtoja, joiden myötä osallistuminen on mahdollista ja toivottavaa. Tästä seuraa monesti sekä inklusiota että eksklusiota eli ihmisiä sekä kutsutaan mukaan, että suljetaan ulos yhteisestä toiminnasta. (Keskinen & Vuori

2012, 11.) Osallisuus ja yhteisöllisyys siis liittyvä vahvasti toisiinsa, mutta ne tarvitsevat ympäristön, jossa ne voivat syntyä ja kehittyä. Osallisessa ympäristössä mukanaolijat voivat vaikuttaa yhteisiin asioihin. (Anttila ym. 2013, 21-22.)

Osallisuus on laaja kokonaisuus, joka koostuu kuulumisesta ja tuntemisesta. Osallisuuden ydintä on yksilöstä lähtevä luottamus ja sitoutuminen jotakin yhteisöä tai yhteiskuntaa kohtaan sekä siinä kuulluksi tuleminen. Yhteiskuntatasolla oleellista on se, miten yksilöillä on mahdollisuus osallistua heitä koskevien päätösten syntymiseen. Osallisuus on ennen kaikkea syrjäytymisen vastakohta samalla edistäen muun muassa oikeudenmukaisuutta, turvallisuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Osallisuus tukee voimaantumista, rakentaa yksilön identiteettiä sekä vahvistaa elämänhallintaa. (Jämsén & Pyykkönen 2014, 9.)

Samalla osallisuus tuottaa tärkeitä sosiaalisia suhteita, joiden kautta yksilöllä on mahdollisuus tyydyttää muita tarpeita. Yksilön kuuluminen johonkin merkitsee tarvetta päästä osaksi eriläisiä yhteisöjä ja ryhmittymiä. Puhuttu kieli on avainasemassa käsiteltäessä osallisuutta, koska se mahdollistaa kuulluksi tulemisen. Ilman kielitaitoa yksilön on vaikea liittyä yhteisöihin tai yhteiskuntaan. (Jämsén & Pyykkönen 2014, 41.) Maahanmuuttajilla osallisuus on merkittävässä asemassa uuteen maahan kotoutuessa. Osallistuessaan ja saadessaan mahdollisuuden osallistua maahanmuuttajat pääsevät tutustumaan uusiin ihmisiin, oppimaan kieltä, muodostamaan sosiaalisia verkostoja ja kokemaan olevansa hyväksytty yhteiskunnan jäsen. Keskinäinen solidaarisuus voi muodostua vain, jos ympäröivän yhteiskunnan suhtautuminen maahanmuuttajiin on myönteinen. Tämä on tärkeä tekijä maahanmuuttajien osallisuuden tukemisessa. (Pehkonen 2006, 37-38.)

Suomeen suuntautuvan maahanmuuton lisääntyminen merkitsee monikulttuurisuuden, monikielisyyden sekä arvojen ja tapojen monimuotoisuuden nousemista entistä suurempaan merkitykseen suomalaisessa yhteiskunnassa. Valtion kotouttamisohjelman vuosien 2012-2015 kokonaisvaltainen tavoite on maahanmuuttajien osallistuminen suomalaiseen yhteiskuntaan sen kaikilla osa-alueilla sekä eri väestöryhmien välisen vuorovaikutuksen edistäminen. Kotoutuminen edellyttää sitoutumista niin maahanmuuttajalta itseltään kuin vastaanottavalta yhteiskunnalta. Kotoutumisen kannalta on tärkeää, että maahanmuuttajat tuntevat olevansa yhdenvertainen ja hyväksytty osa uutta yhteiskuntaa. Tämä tarkoittaa sitä, että uusille tulijoille on taattava mahdollisimman nopea mahdollisuus päästä osallistumaan yhteiskunnan toimintaan, mikä tarkoittaa tarvittavaa kielitaitoa ja tietoa suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 9 & 25.)

Kokonaisvaltaisessa osallistumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan tavoitellaan osallisuutta elämän kaikilla osa-alueilla. Tämä tarkoittaa mukana olemista poliittisessa, taloudellisessa, yh-

teiskunnallisessa, sosiaalisessa sekä kulttuurielämässä. Mukana olo yhteiskunnan eri ympäristöissä vahvistaa sekä kehittää kantaväestön ja maahanmuuttajien välistä vuorovaikutusta, mikä lisää maahanmuuttajien osallistumismahdollisuuksia uudessa yhteiskunnassa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 26.)

Tukemaan maahanmuuttajien turvallista ja toimivaa arkea tarvitaan yhteisöllisyyttä, joka on rakennettu yhdenvertaisuuden, syrjimättömyyden sekä arjen etnisten suhteiden pohjalta. Etniset suhteet edistävät maahanmuuttajien kotoutumista sekä yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta. Etnisten suhteiden myötä rakentuvat vuorovaikutussuhteet ovat avainasemassa, kun pyritään kaikille yhtenäisien mahdollisuuksien toteutumiseen ja maahanmuuttajien mukana olemiseen heitä koskevassa päätöksenteossa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 24-26.)

Hyvän yhteisöllisyyden ominaispiirteitä ovat avoimuus ja dialogisuus. Positiivinen yhteisöllisyys kantaväestön ja maahanmuuttajien välillä voi mahdollistaa maahanmuuttajien kokemuksen hyväksytyksi ja hyödylliseksi kansalaiseksi tulemisesta. Yhteisöllisyys rakentuu toimivista vuorovaikutussuhteista, joiden rakentumista voidaan tukea erilaisten palveluiden, kuten taitteen, kulttuurin ja nuorisotyön kautta. Näiden palveluiden avulla luodaan yhteistoimintaa suomalaisten ja maahanmuuttajien välille, mikä mahdollistaa maahanmuuttajien entistä monipuolisemmat mahdollisuudet osallistua suomalaiseen yhteiskuntaan. Erilaisuus tulee nähdä rikkautena ja mahdollisuutena, josta on koko yhteisölle hyötyä, kun kaikki sen jäsenet pääsevät osallistumaan toimintaan omien mahdollisuuksiensa mukaan. (Raina 2012, 27-28; Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 26 & 37.)

2.5 Vanhemmuus ja maahanmuutto

Kotoutumisen keskiössä on koti ja perhe, koska ne muodostavat ihmisen elämän tärkeimmän läheisverkoston. Etenkin lapsille ne ovat ensisijaisia. Koko perheen kotoutumisen kannalta olisi tärkeää panostaa nimenomaan äitien kotoutumiseen, koska heidän kotoutumisella on myönteisiä vaikutuksia koko perheeseen. Kuitenkin kotona lapsiaan hoitavat äidit jäävät helposti kotoutumisen ja sitä tukevien toimien ulkopuolelle. Tämä vaikuttaa maahanmuuttajanaisten korkeaan työttömyysasteeseen lisäksi se tuottaa haasteita lasten kasvattamiseen tasa-vertaiseksi osaksi vallitsevaan yhteiskuntaan. (Latomaa 2007, 356; Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 12 & 41.)

Monet eri tekijät saattavat aiheuttaa sen, että maahanmuuttajaäidit jäävät kotouttamistojen ja muiden tukitoimien ulkopuolelle. Tällaisia ovat muun muassa heidän elämäntilanteensa ja siihen muotoutuvien kotoutumismahdollisuuksien puuttuminen, kulttuureihin liittyvät tottumukset, perhemallit sekä kielitaidon puute. Kyseiset tekijät pahimmillaan hankaloit-

tavat arjen asioiden hoitamista kodin ulkopuolella sekä pienentävät kotiäitien ja heidän lapsiensä osallistumismahdollisuuksia yhteiskunnan eri toimintoihin ja palveluihin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 66.)

Maahanmuuttajaäidit ovat kotoutumisen kannalta hyvin haasteellinen ryhmä, koska lastenhoito voi sitoa heidät vuosiksi kotiin (Lainiala & Säävälä 2010, 3). Omasta kodista poistumista ja kotoutumisprosessia vaikeuttaa entisestään se, että suomalainen yhteiskunta on varsin sulkeutunut ja suomalaiset ovat keskimäärin vuorovaikutukseltaan suppeita, varsinkin heikosti suomea puhuvia kohtaan. Heikosti suomea puhuva maahanmuuttajaäiti, joka hoitaa lapsia kotona, eristäytyy muusta yhteiskunnasta helpommin kuin samassa tilanteessa oleva suomalaisnainen. (Lainiala & Säävälä 32.) Etenkin merkittävän syrjäytymisriskin omaavat luku- ja kirjoitustaidottomat kotona olevat maahanmuuttajaäidit ja heidän lapsensa. Ei ole poikkeus, että monet kotona lapsia hoitavat maahanmuuttajaäidit eivät ole oppineet kolmen kotoutumisvuoden aikana kieltä edes välttävästi, eivät selviä itsenäisesti viranomaisasioista eivätkä tunne yhteiskuntaa muuten kuin kotinsa välittömän läheisyyden. (Niittylä, Lemencier, Kairamo & Oksanen 2010, 37.)

Äitiys yhdistää naisia ympäri maailmaa, mutta on monta erilaista tapaa olla äiti. Uuteen maahan muutto haastaa omaa vanhemmuutta, kun äitiys ja äitinä oleminen saa uusia vaikutteita. Samalla se voi vaikuttaa puolisoitten väliseen suhteeseen. Tämä on seurausta siitä, että uudessa kieliympäristössä ja yhteiskunnassa ei pysty toimimaan samalla tavalla kuin lähtömaassaan. Uudenlaiset äitiyden muodot tekevät maahanmuuttajaäidit entistä tietoisemmiksi omasta vanhemmuudestaan. (Säävälä 2011, 52.)

Monet maahanmuuttajavanhemmat tulevat kulttuureista, joissa lapsia kasvatetaan ja hoidetaan yhdessä perheen ja suvun kanssa. Maahanmuuton myötä perheen tukiverkosto yleensä pienenee ja sillä voi olla vaikutuksia vanhemmuuteen sekä perheiden hyvinvointiin. Suomessa ydinperheiden eristyneisyyden sekä pitkien välimatkojen takia arjen töiden jakaminen muiden naisten kanssa on haastavaa, ellei mahdotonta. Maahanmuuttajaperhe joutuu toimimaan ydinperheenä, halusivat tai eivät. Lähes kaikkialla maailmassa pienen lapsen ensisijainen hoitovastuu on äidillä, joten tukiverkostojen puute koskettaa etenkin naisia. Erityisesti naiset jäävät kaipaamaan synnyinmaansa lähiyhteisöä. (Isosävi & Kuittinen 2013, 86; Rätty 2002, 113 & Säävälä 2011, 2.)

Isoäideillä ja muilla vanhemmilla naisilla on suuri merkitys tuoreelle perheelle ja ilman heidän neuvojaan tuore äiti voi tuntea olonsa kovin yksinäiseksi. Maahanmuuttajaäideillä on suurempi riski sairastua synnytyksen jälkeiseen masennukseen, jos he ovat eristyneitä muusta yhteiskunnasta eikä heillä ole tukiverkostoa. Oman kulttuuriyhteisön tuki sekä perinteiden ylläpitäminen auttavat ennaltaehkäisemään masennusta. (Isosävi & Kuittinen 2013, 86.)

Lapsen saamisen myötä maahanmuuttajavanhemmat ovat uusien valintojen edessä. He joutuvat päättämään, miten aikovat jakaa omaa kulttuuriperintöään ja mitä haluavat lapsilleen opetettavan. Tämä saa vanhemmat pohtimaan omaa suhdettaan kotimaan ja uuden maan arvoihin ja tapoihin. Vanhemmuuden myötä heistä tulee neuvolan asiakkaita sekä päiväkotijärjestelmän käyttäjiä. (Isosävi & Kuittinen 2013, 85.)

Maahanmuuton myötä oma vanhemmuus ja kasvatuseriaatteen joutuvat muutokseen. Maahanmuuttajavanhemmat voivat kokea juurettomuutta eikä heillä välttämättä ole tukiverkostoja, joihin turvautua uusien kasvatuskysymysten äärellä. Vanhemmat joutuvat kasvattamaan lapsiaan tilanteissa, joista heillä ei ole aikaisempaa kokemusta ja joissa aiemmin opitut kasvatustallit eivät välttämättä toimi. (Alitolppa-Niitamo 2005, 45-46; Rätty 2002, 175.)

Vanhemmuuden kannalta uuteen yhteiskuntaan ja sosiaalisiin verkostoihin pääseminen, sekä valtiokielen oppiminen on erittäin tärkeää. Maahanmuuttajavanhemmat ovat suuremmassa riskissä psykososiaalisille ongelmille, joita muun muassa omaan identiteettiin liittyvä hämmennys lisää. Vanhemmat etsivät paikkaansa uudessa yhteiskunnassa kohdaten kotoutumisen haasteita samalla, kun heidän lapsensa kasvavat tarviten vanhempiansa tukea ja ohjausta. (Alitolppa-Niitamo 2005, 46.)

Maahanmuuton myötä perheen sisäiset roolit muuttuvat ja se vaikuttaa perheenjäsenten keskinäisiin suhteisiin. Suomessa voi olla hyvin erilainen arvomaailma verrattuna siihen, mihin maahanmuuttajaperhe on tottunut. Suomessa naisilta odotetaan opiskelua sekä työntekoa ja kotiäitejä kannustetaan osallistumaan erilaisiin aktiviteetteihin kodin ulkopuolella. Myös suomalaiset nuoret saavat elää vapaammin ja itsenäisemmin. Uusi arvomaailma saattaa horjuttaa vanhempien auktoriteettiasemaa. Perheen lapset oppivat uuden kielen ja kulttuurin vanhempien nopeammin, jonka seurauksena he joutuvat usein toiminaan vanhempiansa apuna ja tulkkeina. Tämä puolestaan vaikeuttaa perheen sisäistä toimintaa. (Rätty 2002, 113.)

Myös erilaiset sopeutumisprosessit perheiden sisällä voivat aiheuttaa ristiriitoja perheenjäsenten välillä. Joskus nämä ristiriidat päätyvät sosiaalityön kohteiksi ja voivat ilmetä lastensuojelun asiakkuuksina. Tällaisissa tilanteissa on erittäin tärkeää, että maahanmuuttajaperheet saavat tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta sekä tukea vanhemmuuteen. Perheitä tulee tukea kasvatustehtävässään ja lapsien kotoutumisessa antamalla heidän tarvitsemansa tiedot sekä neuvot lapsiperheitä koskevista palveluista ja ohjaamaan niiden pariin. Matalan kynnyksen tukipalveluita tulisi myös kehittää vastaamaan maahanmuuttajaperheiden tarpeita. (Anis 2013, 159; Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 41.)

Vanhemmuuteen vaikuttavat kulttuuriset käsitykset ja sitä ohjaavat erilaiset uskomukset sekä arvot. Sosiaaliset ja taloudelliset voimavarat vaikuttavat siihen, miten uusista, jopa varsin hankalista, elämäntilanteista jatketaan. Samalla ne määrittelevät sen, miten vanhemmuutta pystytään perheen tulevaisuudessa toteuttamaan. Kun maahanmuuttaja omaksuu uuden yhteiskunnan arvoja ja käytäntöjä, hänen kulttuurisesti määräytyneet vanhemmuuden arvot ja toimintatavat usein muuttuvat. (Alitolppa-Niitamo & Leinonen 2013, 99-100.)

2.6 Yhteys aikaisempiin tutkimuksiin

Kristo on tutkinut Vantaalla asuvien maahanmuuttajakotiäitien kotoutumista Suomeen sekä heidän kokemuksiaan Osaava vanhempi -hankkeesta, jonka tavoitteena oli kehittää uusi toimintamalli auttamaan kotiäiteinä olevia maahanmuuttajia kotoutumaan. Osaava vanhempi -hankkeen puitteissa toimi äiti-lapsikerho sekä suomen kielenryhmä. Haastateltavat kokivat kyseiset ryhmät hyödyllisiksi ja mieleisiksi, koska niissä pääsi tutustumaan samassa elämäntilanteessa oleviin naisiin, mikä mahdollisti vertaistuen saamisen. Ryhmät mahdollistivat sosiaalisten verkostojen rakentumisen ja sosiaalisen kanssakäymisen kodin ulkopuolella. Tutkielman mukaan maahanmuuttajaäidit ovat haasteellisessa sekä kuormittavassa elämäntilanteessa, jossa kaikki mahdollinen tuki on heille erityisen tärkeää. Vertaistuen lisäksi äidit ovat päässeet harjoittelemaan ryhmissä suomen kieltä ja ryhmät toivat tarvittavan vastapainon kotona olemiselle. (Kristo 2012, 8, 41-42 & 48.)

Tutkielmassaan Toivanen (2016, 23-24 & 30) käsittelee maahanmuuttajaäitien kokemuksia äitiydestä Suomessa, äitiyden haasteista sekä maahanmuuttajaäitien tuen tarpeesta. Vastauksista nousi vahvasti esille suomen kielen oppimisen tärkeys. Kielitaitoa pidettiin hyvin tärkeänä osana kotoutumista. Ilman suomen kielen taitoa äideillä oli vaikeuksia saada tukea eri palveluista, ymmärtää ohjeita sekä keskustella lasten kasvatuksesta muiden ihmisten kanssa. Osa äideistä toivoi tukea lasten hoitamiseen ja kasvattamiseen, etenkin siihen, miten neuvoa lapsia heidän kasvaessaan ja mahdollisissa ongelmissaan. Äidit toivat esille sosiaalisten verkostojen vähäisyyden ja osa heistä toivoi ystäviä ja vertaista keskusteluseuraa.

Haasteita tuottivat myös uuden kulttuurin sisältämät raamit ja normit. Ne muodostivat erilaiset arvot ja käytänteet kuin mihin haastateltavat olivat aiemmin tottuneet. Samalla pidettiin tärkeänä oman kulttuurin säilyttämistä, mikä on oleellista myös onnistuneessa kotoutumisessa. Oleellisemmaksi tekijäksi uuteen kulttuuriin sopeutumisessa koettiin olevan tasapainon löytäminen niin suomalaisen kuin oman kulttuurin välillä. (Toivanen 2016, 25 & 31.)

Suomeen muuttaneiden äitien kokemuksia maahanmuutosta, äitiydestä ja tuen tarpeesta on tutkinut Erkintalo (2012, 55, 57-59 & 71). Tutkimuksessa korostui sosiaalisten suhteiden merkitys. Sosiaaliset suhteet, varsinkin muihin maahanmuuttajaperheisiin, toimivat kantavana

voimana, joka auttoi haastateltavia jaksamaan ja vähensi äitiyden haasteita. Vertaistuki koettiin erittäin arvokkaana, kun oman suvun apu ei ollut konkreettisesti saatavilla. Monet haastateltavat kokivat sosiaalisen toiminnan sekä sosiaalisen kanssakäymisen arkea helpottavina asioina. Helpotusta toi erityisesti se, ettei lapsen kanssa tarvinnut olla kaksin kotona. Sosiaalinen kanssakäyminen muiden aikuisten kanssa sai arjen tuntumaan mielekkäämmältä. Tukea ystävien lisäksi saatiin myös neuvolan sekä päivähoidon työntekijöiltä. Nämä tekijät olivat merkittävänä lisänä äitien päivittäisessä jaksamisessa kotoa saatavan puolison tuen lisäksi.

Tutkimuksessa haastateltavat korostivat kielitaidon merkitystä, joka toimi yhtenä avaimena kotoutumiseen. Huono kielitaito vaikutti negatiivisesti muun muassa sosiaalistensuhteiden luomiseen, työllistymiseen, oman arvon tunteeseen sekä vanhemmuuteen. Kielitaidon karttuminen oli yhteydessä kotoutumiseen ja se nähtiin tärkeänä erityisesti vanhemmuuden ja lasten asioiden hoitamisen kannalta. (Erkintalo 2012, 70.)

Puroila (2011, 27 & 34-36) tarkasteli opinnäytetyössään maahanmuuttajaäitien kokemuksia varhaiskasvatuskerhoista osana kotoutumisen tukemista. Kerhojen tavoitteena oli saada äidit tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja varhaiskasvatuspalveluihin sekä tarjota heille mahdollisuus oppia suomen kielen alkeita. Tutkielman mukaan haastateltujen äitien elämä oli arkista ja yksinäistä. Heidän sosiaaliset suhteensa olivat katkenneet maahanmuuton myötä, eikä heillä ollut enää yhteisön tuomaa tukea. Näin ollen, äidit viettivät paljon aikaa keskenään kotona lapsiensä kanssa. Varhaiskasvatuskerho toi maahanmuuttajaäitien elämään uutta sisältöä, joka auttoi jaksamaan arjessa. Kerhosta tuli äideille paikka, jossa pystyi viettämään aikaa ja tuntemaan olonsa tervetulleeksi. Äidit kokivat muiden samassa elämäntilanteessa olevien äitien tapaamisen tärkeäksi ja elämäntilanteiden samanlaisuus edisti ystävyysuhteiden syntymistä sekä vertaistuen saamista.

Yhtenä tärkeänä syynä kerhossa käymiseen oli suomen kielen oppiminen. Äitien mielestä oleellisinta kotoutumisessa oli kielen oppiminen, koska suomen kieli on merkittävässä roolissa jokapäiväisessä arjessa. Kerho toi tukea suomen kielen oppimiseen ja muun muassa keskustelut suomen kielellä laajensivat äitien sanavarastoa. Äidit pääsivät tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja saivat tietoa yhteiskunnan palvelujärjestelmästä sekä lapsiperheille tarkoitetuista palveluista. (Puroila 2011, 37-38.)

Monikulttuurisessa perhekerho Topaasissa asiakkaina olleiden maahanmuuttajakotiäitien kokemuksia kotouttamistoiminnan merkityksestä on tutkinut Linnapuomi. Tutkielman mukaan useat äidit kokevat arkensa kotona yksinäiseksi ja eristyneeksi, kun tuttu ja yhteisöllinen tukiverkosto oli jäänyt entiseen kotimaahan. Maahanmuuttajaäideille perhekerho oli tuonut helpotusta arjen yksitoikkoisuuteen uusien tuttavuuksien myötä. Perhekerho tarjosi heille juuri sitä, mitä he eniten kotimaastaan kaipasivat - vertaista seuraa sekä yhteisön tuen. Kerhossa

käyminen antoi näille vanhemmille tarvitsemansa syyn lähteä ulos kodin eristyneisyydestä. Maahanmuuttajavanhemmat pitivät kerhon tarjoamaa mahdollisuutta tutustua muihin maahanmuuttajavanhempiin sekä kantasuomalaisiin ohjaajiin erittäin tärkeänä ja kerhossa käyminen monipuolisti haastateltujen sosiaalista verkostoa. (Linnapuomi 2013, 25 & 34-35.)

Perhekerhossa käyneet maahanmuuttajaäidit kokivat rikkaudeksi päästä tutustumaan ihmisiin, jotka ovat tulleet Suomeen useista eri maista ja samalla oppia uutta heidän kulttuureistaan. Osa äideistä piti arvossaan sitä, että tapasivat kerhossa muita, samasta maasta kotoisin olevia äitejä. Heille se, että pääsi puhumaan omalla kielellään, oli samalla hyvin voimaannuttavaa. Muiden kulttuureiden oppimisen ohella tutkimukseen osallistuneiden äitien tuntemus suomalaisesta kulttuurista ja yhteiskunnasta oli moninkertaistunut. Tämän myötä heidän oli helpompaa tutustua kantasuomalaisiin ja vuorovaikutus heidän kanssaan sujui jouhevammin. Kerhon ohjaajilta oli tarvittaessa mahdollista saada myös palveluohjausta, eli yksilöllistä apua käytännön asioihin, kuten asiapapereiden täyttämiseen ja koulutuksiin hakemiseen. (Linnapuomi 2013, 35-36.)

Tutkimustulosten mukaan monikulttuuriseen perhekerho Topaasiin osallistumisella oli ollut merkittävä vaikutus kaikkien haastateltavien suomen kielen oppimiseen. Ilman monikulttuurista kerhoa, olisi kotona lapsiaan hoitavien äitien suomen kielen opiskelu lykkääntynyt. Suomen kielen taito nähtiin välttämättömänä kodin ulkopuoliseen elämään osallistumisen kannalta sekä avaimena suomalaiseen yhteiskuntaan osalliseksi pääsemiseen. Haastateltavien elämä oli muuttunut merkittävällä tavalla aiempaa mielekkäämmäksi, kun he olivat oppineet kommunikoida suomeksi. (Linnapuomi 2013, 32 & 34.)

3 Varhaiskasvatus

3.1 Päivähoito kotoutumisen tukemisessa

Julkinen päivähoito on Suomessa merkittävässä roolissa varsinkin niille äideille, joilla on hyvin pieni lapsi. Merkitys tulee siitä, että edullinen ja turvallinen hoitopaikka tarjoaa paremman mahdollisuuden äideille käydä kielikursseilla tai hakea työtä. Haastavimmassa tilanteessa ovat ne äidit, joille syntyy lapsia tihein väliajoin. Äitiydestä tulee tällöin haaste kielen oppimiselle; varsinkin, jos ystäviä kantaväestöstä on vähän ja kotiäitiys nähdään ainoana vaihtoehtona. Äidit saattavat olla kotona jopa 10 vuotta ilman uuden asuinmaan kielitaitoa tai työtä. Tällaisille äideille on alettu tarjoamaan kielikursseja pääkaupunkiseudulla sellaisissa paikoissa, joissa lapset voivat olla kurssin ajan hoidossa. Äitiyden ja sosiaalisen aktiivisuuden yhteensovittaminen on haasteellista ilman paikallista ”hiljaista tietoa”, sosiaalisia verkostoja tai riittävää kielitaitoa, joiden kautta saada tietoa erilaisista mahdollisuuksista. (Säävälä 2011, 53-54.)

Vantaalla varhaiskasvatuspalveluihin kuuluvat päivähoido, esiopetus, kerhotoiminta ja avointen päiväkotien sekä asukaspuistojen toiminta. Varhaiskasvatuksessa luodaan yhdenvertaiset lähtökohdat maahanmuuttaja- ja maahanmuuttajataustaisten lasten aktiiviselle jäsenyydelle suomalaisessa yhteiskunnassa. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on, yhdessä perheen kanssa, muodostaa sellainen kasvatuksellinen perusta, mikä tukee monikulttuurista identiteettiä ja kaksikielisyyttä. Näin mahdollistetaan maahanmuuttajataustaisen lapsen kehittyminen kaksikieliseksi ja -kulttuuriseksi suomalaisen yhteiskunnan jäseneksi, joka on samalla ylpeä omasta kulttuurisesta taustastaan. Varhaiskasvatukseen osallistuminen on olennainen osa maahanmuuttajalapsen kotoutumista, sillä lapsen kotoutuminen alkaa yleensä päivähoidossa. Lähipäiväkotiin kuulumisen tukee lapsen kaverisuhteita ja helpottaa kotoutumista omaan lähiympäristöön sekä kiinnittymistä sen kaveripiireihin, mikä edesauttaa kouluun siirtymistä. Yhtenä varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea lapsen sosiaalisia suhteita ja päiväkotikin usein ensimmäinen paikka, jossa maahanmuuttajataustainen lapsi pääsee kosketukseen suomalaisiin lapsiin ja leikkeihin, suomalaiseen kulttuuriin sekä suomen kieleen. (Anttila ym. 2013, 33; Espoon kaupunki 2014, 8; Kivijärvi 2016, 248-251 & 253.)

Varhaiskasvatus luo pohjan maahanmuuttajataustaisen lapsen monikielisyydelle ja tukee hänen mahdollisuutta oppia suomen kieltä arkipäivän tilanteissa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Vertaisryhmällä ja leikillä on tärkeä merkitys maahanmuuttajataustaisen lapsen kotoutumisessa; leikin kautta lapsen kielitaito kehittyy ja hän pääsee vertaisryhmän jäseneksi oppien sosiaalisia taitoja. Laadukas ja aktiivinen oppimisympäristö auttaa lasta kotoutumaan ja houkuttelee häntä käyttämään suomen kieltä. Lapsi tarvitsee kuitenkin myös opetusta ja ohjausta uuden kielen omaksumiseen. Uuden kielen ja kulttuurin oppiminen vie valtavasti energiaa, joten maahanmuuttajalapsen olisi hyvä saada rauhassa tutustua uuteen ja hänelle vieraskieliseen ympäristöön. (Latomaa 2007, 322, 324; Halme & Vataja 2011, 65, 89 & 91.)

Neuvolan, päivähoidon ja perusopetuksen tehtävänä on tukea lapsen monikielisyyden kehitystä. Heidän tehtävänä on tarjota vanhemmille tietoa ja erilaisia keinoja, joiden avulla kotona puhuttavien kielten kehitystä pystytään tukea. Oma äidinkieli on lapselle tärkeä, koska sen avulla hän pystyy ylläpitämään suhteita myös kaukaisempiin sukulaisiin ja perheen yhteinen äidinkieli estää perheen sisäisten valtasuhteiden vääristymistä. Oman äidinkielen osaaamista tuetaan varhaiskasvatuksessa vahvistamalla yhteistyötä lapsen huoltajien kanssa. (Espoon kaupunki 2014, 8; Helsingin kaupunki 2013, 16; Kivijärvi 2016, 255.)

Varhaiskasvatuksessa voidaan myös edistää vanhempien saman tahtista kotoutumista ja tukea perheen yhtenäisyyttä sekä vanhemmuutta (Halme & Vataja 2011, 70). Päivähoidon työntekijä voi olla monelle maahanmuuttajavanhemmalle tärkeä viranomaiskontakti, joka neuvoo ja auttaa myös muissa, kuin omaan lapseen liittyvissä, asioissa (Anttila ym. 2013, 34).

3.2 Rautpihan avoin päiväkot

Rautpihan avoin päiväkot on osa Vantaalla järjestettävää avointa varhaiskasvatusta, jonka tarkoituksena on tukea koko perheen hyvinvointia, lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta sekä vanhemmuutta. Rautpihan avoin päiväkot sijaitsee Koivukylässä hyvien kulkuyhteyksien päässä ja on avoinna arkisin klo 9-16. Avoimeen päiväkotiin tullaan soittamalla ovi-kelloa, joka mahdollistaa jokaisen asiakkaan yksilöllisen kohtaamisen jo heidän astuessaan sisään. Varhaiskasvatus on vahvasti arjessa läsnä. Oppimisympäristö mahdollistaa lapselle omien tavan toimia leikin, liikunnan, taiteellisen kokemisen sekä ilmaisemisen, tutkimisen, kielen ja vuorovaikutuksen kautta. Se koostuu siis fyysisestä, psyykkisestä, sosiaalisesta ja käävijälähtöisesti kulttuurisesta ympäristöstä. Lapset saavat myös tottumusta ryhmässä oloon sekä toimimiseen ja pääsevät tutustumaan toisiinsa luoden ystävyyssuhteita. (Sivistystoimi 2015; Törnebladh, 2016 & 2017.)

Avoim päiväkot on perheille ensimmäinen askel päivähoitoon ja heille tarjotaan palveluohjausta muun muassa muihin varhaiskasvatuksen muotoihin. Avoimessa päiväkodissa on mahdollista saada neuvontaa myös vierailla kielillä, kuten englannin kielellä. Koko perhettä tuetaan sen omien tarpeidensa mukaisesti ja työntekijä kulkee perheen rinnalla sen matkan, jonka perhe itse tarvitsee. Perheet saavat myös vertaistukea arkisiin asioihin toisiltaan ja avoin päiväkot toimii kohtaamispaikkana. Avointa toiminnasta tekee se, että se on maksutonta ja tarkoitettu kaikille pikkulapsiperheille. Vanhempien tehtävä on huolehtia lapsistaan. Vaikka Rautpihan avoimen päiväkodin toiminta on vahvasti varhaiskasvatusta, se on myös perhetyötä, arjen sosiaalityötä ja kotouttamistyötä. (Sivistystoimi 2015; Törnebladh, 2016 & 2017.)

Avoimen päiväkodin toiminta muotoutuu suurelta osin kävijöiden ajatuksista, toiveista ja ehdotuksista. Kävijöitä kannustetaan jakamaan osaamistaan ja taitojaan. He saavat tuoda itseään esiin niin vahvasti kuin haluavat. Toiminta voi olla myös ohjattua, mutta kuitenkin lapsen ja vanhemman välistä. Perheille annetaan myös tilaa toimia ja leikkiä rauhassa. Rautpihan avoin päiväkot esittelee toimintaansa ja tarjoaa tukea tarvittaessa myös sosiaalisessa mediassa. Esimerkiksi Rautpihan avoimen päiväkodin Facebook -sivua kehitetään yhdessä asiakkaiden kanssa vastaamaan heidän tarpeitaan. (Sivistystoimi 2015; Törnebladh, 2017.)

Rautpihan avoin päiväkot toimii sosiaalisia suhteita ylläpitävänä paikkana, jonne eri yhteistyötahot voivat ohjata tuen tarpeessa olevia asiakkaitaan. Avoimessa päiväkodissa toimii myös ”Saattaen malli”, joka tarkoittaa, että esimerkiksi neuvolan perheohjaaja voi tulla yhdessä asiakkaansa kanssa tutustumaan avoimen päiväkodin toimintaan. Rautpihan avoin päiväkot

tekee yhteistyötä muun muassa äitiys- ja lastenneuvolan, lapsiperheiden kotipalvelun, Vantaan perhekoutsien, lastensuojelun, perheneuvolan, maahanmuuttajapalveluiden sekä Mannerheimin Lastensuojeluliiton kanssa. Maanantaisin avoimessa päiväkodissa toimii MLL:n Perhekahvila. (Törnebladh, 2016.)

Rautpihan avoimessa päiväkodissa on kävijöitä yli 40 eri maasta sekä useita kieli- ja työharjoittelijoita, joista osa on entisiä kävijöitä. Maahanmuuttajakävijöiden omia kulttuureja tuetaan erilaisten toiminnallisten menetelmien avulla, joiden suunnittelussa ja toteuttamisessa he saavat olla mukana. Avoimessa päiväkodissa on toiminut vahvasti Aistien tila, joka on mahdollistanut maahanmuuttajakävijöiden oman kulttuurin esille tuomisen. Tällä hetkellä eri kulttuureja tuodaan enemmän esille arjessa sekä ruuan kautta. Keittiö tilana mahdollistaa rikkaan ja monipuolisen ruokakulttuurin toteuttamisen. (Sivistystoimi 2015; Törnebladh, 2017.)

Yhteistyössä maahanmuuttajapalveluiden ja Vantaan aikuisopiston kanssa Rautpihan avoimessa päiväkodissa toimii Osaava vanhempi- suomen kielen opetusta ja lastenhoitoa kurssi. Kurssilla vanhemmat saavat tavoitteellista kielikoulutusta, jonka pääpaino on puhumaan uskaltautumisessa eli kommunikatiivisuudessa. Kurssi on maksuton ja se toimii kerran viikossa kestäen koko lukuvuoden. Kurssin aikana Rautpihan avoimen päiväkodin työntekijät huolehtivat vanhempien lapsista. Kurssi toimii osana Vantaan kaupungin kotoutumispalvelua ja se on tarkoitettu kotona lapsiaan hoitaville vanhemmille. Suomen kielen opetus jatkuu myös arjessa. (Matkaselkä 2015; Törnebladh, 2017.)

4 Opinnäytetyön toteutus

4.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tutkielmani tarkoituksena on selvittää, miten Rautpihan avoin päiväkotitukee päivittäisellä toiminnallaan maahanmuuttajavanhempien kotoutumista. Tutkimukseni pyrkii löytämään kotoutumisen kannalta tärkeitä tekijöitä sekä havaitsemaan osallisuuden ja yhteisöllisyyden merkityksen. Tutkimuksessani pyrin löytämään sellaisia keinoja, joilla kotoutumista tukevaa työtä voitaisiin tehdä paremmin avoimissa päiväkodeissa.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Millä tavoin Rautpihan avoin päiväkotitukee maahanmuuttajavanhempien kotoutumista?
2. Miten yhteisöllisyys vaikuttaa integroitumiseen?
3. Miten Rautpihan avoin päiväkotitukee maahanmuuttajavanhempien osallisuutta?

4.2 Kohderyhmä ja aineiston keruu

Otin yhteyttä Rautpihan avoimen päiväkodin työntekijä Saila Törnebladhiin keväällä vuonna 2016 ja kerroin mielenkiinnostani opinnäytetyön tekemiseen heille. Sovimme tapaamisen ja ideoin opinnäytetyöni. Tutkielmani kohderyhmäksi valikoituivat Rautpihan avoimessa päiväkodissa asiakkaina olleet maahanmuuttajaäidit. Valitsin kohderyhmäksi maahanmuuttajaäidit, koska suurin osa Rautpihan avoimen päiväkodin asiakkaista ovat äitejä. Valitsin tällaisen kohderyhmän rajauksen, ettei tutkielmastani tule liian laaja ja koska halusin tutkia nimenomaan äitien kokemuksia. Sain tutkimusluvan Vantaan kaupungilta lokakuun puolivälissä ja haastattelut pääsin aloittamaan marraskuussa. Viimeiset haastattelut pidettiin tammikuussa. Haastattelin seitsemää äitiä, joista neljä oli nykyisiä asiakkaita ja kolme olivat entisiä asiakkaita. Haastatteluihin osallistuneiden äitien kotimaat jakautuivat tasaisesti Eurooppaan, Aasiaan ja Afrikkaan. Kolme haastattelua tapahtui englannin kielellä, kolme suomen kielellä ja yhdessä käytimme molempia kieliä. Käyttämämme kielet eivät olleet yhdenkään haastateltavan äidin-kieliä mutta tulkin käytölle ei ollut tarvetta. Haastattelut kestivät keskimäärin neljäkymmentä minuuttia.

Valitsin tutkimukselliseksi suunnaksi tutkimusmaailman laadullisen puolen ja teko tavaksi haastattelun, koska koin, että sen avulla on mahdollista saada valitsemastani aiheesta monipuolisempaa ja yksityiskohtaisempaa tietoa kuin kyselylomakkeella. Ajattelin myös, että maahanmuuttajaäideille vieraan kielen kirjoittaminen voi olla haastavampaa kuin sen puhuminen.

Saila etsi minulle opinnäytetyöni haastatteluihin sopivat maahanmuuttajaäidit avoimen päiväkodin kävijöistä tai entisistä kävijöistä ja antoi heille yhteystietoni. Haastateltavat valikoituivat sen pohjalta, että heillä oli riittävän hyvä suomen tai englannin kielen taito. Saila esitteli minulle mahdolliset haastateltavat pohjustaen heille opinnäytetyötäni, jonka jälkeen kerroin heille tarkemmin opinnäytetyöni tarkoituksesta ja tavoitteesta. Osaan äideistä olin päässyt tutustumaan aikaisemman, sosiaalialan opintoihin liittyneen projektini kautta ja muutamaan, kun olen itse ollut asiakkaana avoimessa päiväkodissa. Vain kaksi äitiä olivat minulle entuudestaan tuntemattomia, mutta tapasin heidät pari päivää ennen haastatteluja. Kerroin äideille, että osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja haastateltavilla on mahdollisuus vetäytyä pois tutkielmastani jokaisessa sen vaiheessa. Tutkimusprosessissani käytin nauhoittamista haastattelujen tallettamiseen, jonka toin myös haastateltaville esille ennen haastattelujen alkamista. Samalla korostin jokaista haastateltavaa koskevasta anonymiteettisuojusta sekä omasta vaitiolovelvollisuudestani haastateltavien kertomia asioita kohtaan.

Rautpihan avoin päiväkotitoiminta tarjosi juuri sopivan tilan haastattelujen pitämiseen. Haastattelut saatiin suunniteltua ja pidettyä niin, etteivät ne hankaloittaneet tai estäneet avoimen päiväkodin yleistä toimintaa, saati kuormittaneet työntekijöiden resursseja kohtuuttomasti. Ennen

haastattelun alkua kertasin haastateltaville äideille vielä tutkimukseni tarkoituksesta ja muistutin heitä anonymiteettisuojusta ja vapaaehtoisuudesta. Aloitin kaikki haastattelut kyselemällä taustatietoja, kuten kuinka kauan haastateltavat äidit olivat asuneet Suomessa, minkä takia he olivat tänne muuttaneet ja mitä kautta he olivat löytäneet Rautpihan avoimen päiväkodin. Näiden kysymysten kautta pääsin tutustumaan haastateltaviini ja mielestäni näiden kysymysten kautta heidän jännityksensä väheni, kun haastattelut alkoivat keskustelunomaisina. Minulla oli haastattelurunko mukana haastattelutilanteissa, vaikka emme aina edenneet haastattelurunkoon laaditussa järjestyksessä. Koska haastattelut olivat keskustelunomaisia, haastattelukysymykset ja äitien vastaukset tulivat luontevasti esille.

Suurin osa haastateltavistani oli puheliaita, kuten ensimmäisen haastattelun äiti. Minua itseäni jännitti ensimmäisen haastattelutilanne, mutta tämän äidin energisyys ja avoimuus sai sen häviämään. Hän kertoi oma-aloitteisesti kokemuksistaan. Joidenkin äitien kanssa jouduin käyttämään enemmän lisäkysymyksiä, etteivät vastaukset jääneet suppeiksi. Jouduin myös avaamaan joitain kysymyksiä enemmän. Uskon, että joihinkin kysymyksiin olisin voinut saada laajemmat vastaukset, jos haastattelut olisivat tapahtuneet haastateltavien äidinkielillä. Osalla äideistä oli vaikeuksia löytää tarkoittamansa sanan suomen tai englannin kielistä vastinetta. Muuten koen, ettei haastatteluissa käytetyillä kielillä ollut vaikutusta saatuihin tuloksiin. Kolmessa haastattelussa äideillä oli alle vuoden ikäiset lapset mukana. Haastatteluiden ajaksi oli mahdollista saada lastenhoitoapua avoimen päiväkodin työntekijöiltä sekä harjoittelijoilta. Olen tottunut olemaan lasten kanssa työni puolesta, joten minua lapsien läsnäolo ei häirinnyt. Äidit pystyivät keskittymään haastatteluihin hyvin, vaikka heillä oli vauvat mukana. Uskon, että äitien olisi ollut helpompaa olla haastatteluissa ilman vauvoja, koska silloin he olisivat voineet syventyä miettimään vastauksia enemmän, ilman minkäänlaisia häiriötekijöitä. Toisaalta, jos vauvat eivät olisi olleet mukana, äitien olisi voinut olla myös hankalampaa keskittyä, koska heidän ajatuksensa olisivat voineet mennä siihen, miten heidän vauvansa jaksavat.

Aineistonkeruumenetelmänä toimi teemahaastattelu, jonka koin olevan kaikista käytännöllisin tutkimusmenetelmä valitsemalleni kohderyhmälle, koska heidän suomen kielen tasonsa oli vaihteleva. Englannin kieltä käytin niiden haastateltavien kanssa, jotka kokivat sen olevan suomea vahvempi kieli. Teemahaastattelu sopi parhaiten menetelmänä tutkielmani toteuttamiseen, koska halusin pitää haastattelut mahdollisimman avoimina ja vuorovaikutteisesti etenevinä keskusteluina. Minulle oli tärkeää, että haastateltavat saivat tuoda keskusteluissa esille omia kokemuksiaan ja näkemyksiään mahdollisimman autenttisesti, juuri niin kuin he halusivat.

4.3 Teemahaastattelu

Laadullinen tutkimus toteutetaan sosiaalisessa ympäristössä ihmisten välillä. Tällä tutkimusmenetelmällä tarkastellaan ihmisten henkilökohtaisia merkityksiä. Tarkastelun alla ovat eri merkityksien väliset suhteet ja merkityksien muodostamat kokonaisuudet. Edellä kuvatussa tutkimusmenetelmässä on edellytyksenä se, että tiedetään tarkastellaanko kokemuksiin vai käsityksiin liittyviä merkityksiä. Laadullisella tutkimuksella voidaan löytää tutkittavasta kohteesta jotakin välitöntä havaintoa syvällisempää merkityskokonaisuutta. (Vilkkä 2005, 97.)

Yksilöhaastatteluina tehtävä laadullinen tutkimus sopi omaan opinnäytetyöhöni parhaiten, koska henkilökohtaisten haastatteluiden kautta pääsin kuulemaan jokaisen haastateltavan subjektiivisen näkemyksen ja kokemuksen tutkittavasta aiheesta. Tässä tutkielmassa tarkastelin vastaajien kokemuksia Rautpihan avoimesta päiväkodista ja niiden kautta lähdin hakemaan vastauksia tutkimuskysymyksiini. Haastattelumalleista valitsin teemahaastattelun, koska se tarjoaa sopivasti joustavuutta haastattelujen rakenteessa ja avoin sekä keskusteleva haastattelu tuntui luontevimmalta vaihtoehdolta myös itselleni. Haastattelut tapahtuivat Rautpihan avoimen päiväkodin ateljeessa, jossa meillä oli rauha ja haastateltavien lapsilla oli mahdollisuus leikkiä. Tein haastatteluista tallenteet käyttäen kahta ääninauhuria.

Tiedonkeruumenetelmänä haastattelu tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden saada esiin juuri ne kokemukset ja merkitykset, jotka koskevat haastateltavia henkilöitä. Suurimpana etuna haastattelussa on sen tarjoama joustavuus tutkimusaineiston keräämisessä. Haastattelu tarjoaa mahdollisuuden reagoida tutkimuksessa tilanteiden edellyttämällä tavalla nopeasti, mutta kuitenkin suunnitelmallisesti. Haastatteluilla kerätty aineisto mahdollistaa laajemmat aineiston analysointi ja tulkinta mahdollisuudet kuin muut tutkimusaineiston keräämiseen tarkoitetut menetelmät. Haastattelu valitaan menetelmäksi silloin, kun aiheesta on saatavilla varsin vähän tietoa etukäteen tai tiedetään jo ennalta, että tutkimuksen aihe synnyttää hyvin moneen eri suuntaan lähteviä vastauksia. (Hirvisjärvi, Remes & Sajavaara 2012, 204-205.)

Tutkimustilanteessa haastateltava on aina subjektina, joka tuottaa tutkittavalle aiheelle merkityksiä. Haastateltava on aktiivinen osapuoli, joka tuo haastattelussa ilmi häntä itseään koskevia näkemyksiä, kokemuksia ja merkityksiä. Teemahaastattelussa haastateltava tuottaa aineistoa tutkimustilanteessa, jota määrittelee ainoastaan etukäteen päätetyt teemat. (Hirvisjärvi, Remes & Sajavaara 2012, 205, 208.) Tutkielmassani käytetty teemahaastattelun runko löytyy tämän opinnäytetyön liitteistä (liite 1.)

Haastattelun teemoja täydentävät apukysymykset, joiden mukaan haastattelua viedään eteenpäin ja vastauksia tarkennetaan. Vaikka kysyttävien teemojen järjestys saattaa vaihdella eri haastattelukertojen välillä, teemahaastattelulla pyritään aina löytämään merkityk-

sellisiä vastauksia niin, että tutkimuksen tavoitteisiin on mahdollista päästä. Teemat ja syventävät kysymykset nousevat aiheen viitekehyksestä, mutta niitä on mahdollista muokata haastattelutilanteiden vaatimilla tavoilla siinä määrin, mitä tutkimuksen tavoitteet antavat myöden. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.) Tutkielmani teemat valikoituivat myös aikaisemman projektini kautta, jonka tein Rautpihan avoimessa päiväkodissa. Silloin tapaamani maahanmuuttajaäidit toivat hyvin samanlaisia asioita esille ja halusin tutkia niiden merkityksiä syvemmin.

Haastatteluun sisältyy kuitenkin myös ongelmatiikkaa. Haastatteluprosessi vaatii paljon aikaa, ja haastattelun luotettavuutta haastaa muun muassa se, että haastateltavilla voi olla taipumus antaa sosiaalisesti suotavia ja hyväksyttyjä vastauksia. Haastateltava voi esimerkiksi antaa sellaisia vastauksia, joita olettaa haastattelijan haluavan. On myös mahdollista, että haastateltava heittäytyy jonkinlaiseen rooliin haastattelussa. Hän voi esimerkiksi pyrkiä esiintymään tietynlaisessa valossa ja samalla piilottelemaan muun muassa normienvastaiseen käyttäytymiseen viittavia asioita. (Hirsjärvi ym. 2012, 206-207.)

4.4 Litterointi ja aineiston analyysi

Nauhoitin jokaisen haastattelun, jotta pystyisin keskittymään täysin itse haastattelun aikana haastateltavani kanssa käytävään keskusteluun, koska pyrin mahdollisimman keskustelunomaiseen haastatteluun. Nauhoitetun aineiston analysoinnin helpottamiseksi oli itselleni tärkeää sen puhtaaksi kirjoittaminen eli litterointi. Pyrin litteroimaan aineiston mahdollisimman nopeasti haastattelun jälkeen, kun keskustelu oli vielä tuoreessa muistissa. Tein litteroinnin edellisestä haastattelusta viimeistään ennen seuraavaa haastattelua. Litteroin kerätyn aineiston tutkimukseni teemojen mukaan, jotta minun olisi helpompaa lähteä analysoimaan aineistoa kokonaisuudessaan. Lisäksi kirjoitin tutkimusprosessistani oppimispäiväkirjaa, johon kirjasin ajatuksiani ja huomioitani haastatteluista eli nonverbaalisia huomioita, joita ei ääninauhurilla nauhoitetusta materiaalista pysty saamaan esille. Näin ollen minun ei tarvinnut olla pelkästään muistini varassa litteroidessani haastatteluja, vaan pystyin palauttamaan mieleeni käydyn keskustelun mahdollisimman monipuolisesti.

Nauhoittamalla tallennettu laadullinen aineisto kirjoitetaan puhtaaksi sanatarkasti, mistä käytetään nimitystä litterointi. Litterointiin on kaksi tapaa: joko koko kerätystä aineistosta tai valikoiden, esimerkiksi tutkimuksen teemojen mukaan. On yleisempää litteroida aineisto kuin tehdä aineiston analysointia suoraan nauhoitetusta tallenteesta. (Hirsjärvi ym. 2012, 222.)

Tutkielman analyysimenetelmäksi valikoitui teemoittelu suoraan tutkimuksen menetelmiksi valikoituneiden teemahaastatteluiden myötä. Koska haastattelut rakentuivat tiettyjen teemojen ympärille, oli loogista lähteä purkamaan aineistoa teemoittelulla. Pilkoin aineistoa tiettyä

teemaa kuvaavien näkemyksien kokonaisuuksiin, jolloin pystyi näkemään, mitä mistäkin teemasta oli noussut haastateltavilta esille.

Kun aineiston analyysimenetelmänä käytetään teemoittelua, aineistossa painotetaan sitä, mitä esimerkiksi haastateltavat ovat sanoneet tutkimuksen teemoista. Tämä tarkoittaa laadullisen aineiston ryhmittelyä ja jäsentämistä ennalta määriteltyjen aihepiirien mukaan. Näin pystytään tarkastelemaan ja vertaamaan kyseisten aiheiden, teemojen, esiintymistä aineistossa. Aineistosta etsitään tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä, jotka ryhmitellään yhteen. Tällainen aineiston pilkkominen sopii erityisesti silloin, kun aineisto on kerätty teemahaastattelulla. Syynä on se, että tällöin aineisto on, haastattelun teemojen myötä, jo valmiiksi jäsennetyssä muodossa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.)

5 Eettiset kysymykset

Ensimmäisen eettisen kysymyksen kohtasin jo opinnäytetyöni suunnitteluvaiheessa - tutkimusaihetta ja näkökulmaa valitessani. Pelkästään aiheen valinta tuottaa monia eettisiä kysymyksiä tutkimukselle. Pohdin tässä vaiheessa muun muassa seuraavia kysymyksiä: Miksi valitsen kyseisen aiheen? Mitkä tekijät vaikuttavat aiheen ja näkökulman valintaan? Miten rajaan valitsemaani aihetta? Miten haastateltavien kielitaito vaikuttaa tutkimukseeni?

Omaan pohdintaani ja valintoihini tutkimusaiheen sekä sen rajojien kohdalla vaikutti omat kiinnostuksen kohteeni. Minua kiinnosti tutkia maahanmuuttajaäitien kokemuksia Suomessa elämisestä, kotoutumisesta ja lasten hoitamisesta. Samalla valintoihini vaikutti niin yhteiskunnallinen kuin ammatillinen keskustelu koskien maahanmuuttajien kotoutumista. Koin tärkeäksi sen, että keskustelujen vaikutus ulottuisi vain tutkimusaiheen valintaan; ei tutkimustulosten keräämiseen tai analysointiin.

Tällä pyrin pitämään tutkielmani tulokset luotettavina, koska yksi tutkijan tehtävistä on varmistaa ja tuoda esille johtopäätösten paikkansapitävyys. Luotettavuuden saavuttamiseksi koko opinnäytetyöprosessin edellytyksenä on suunnitelmallinen työskentely ja jatkuva laadunvalvonta. Oman haasteensa laadunvalvontaan muodostaa tutkimuskohde eli ihmiset, koska tutkimustilanteiden vakioiminen on aina haasteellista. Tällöin tutkimuksen luotettavuus on paljon kiinni tutkijan tekemistä ratkaisuksista. Eettisyys ja luotettavuus muodostuvat siitä, miten tutkija perustelee ratkaisunsa. (Kananen 2014, 145.) Tutkimusprosessissani kävin usein ratkaisujani läpi Rautpihan avoimen päiväkodin työntekijän kanssa, mikä toi syvyyttä perusteluihin.

Pohtiessani opinnäytetyöni aihealueen rajaamista, kävin tarkasti läpi aikaisempia tutkimuksia, joissa käsiteltiin maahanmuuttajavanhempien kotoutumista sekä vanhempien kotoutumisen

vaikutusta lasten kasvuun ja kehitykseen. Koin tärkeäksi tutkia ensin sitä, miten muut olivat aikaisemmin rajanneet tutkimuksiaan ja minkälaisia tuloksia heidän tutkimuksistaan oli nous-
sut esille. Vertaamalla ensin muiden tutkimuksia toisiinsa ja myöhemmin omaani muihin pyrin mahdollisimman huolelliseen aiheen rajaamiseen ja johdonmukaiseen tulosten analysointiin. Tämä kaikki liittyi siihen, että pyrin etenemään tutkielmassani suunnitelmallisesti aiheen hah-
mottamisessa, rajaamisessa, tutkielman toteutuksessa ja tulosten analysoimisessa.

Tieteellinen tutkimus rakentuu ennen kaikkea tutkimusetiikan ymmärtämiseen sekä noudatta-
miseen. Tutkimusetiikalla tarkoitetaan hyvien tieteellisten käytäntöjen noudattamista. Se
kulkee mukana koko tutkimuksen matkan - aina ideasta tutkimustuloksista tiedottamiseen ja
niiden julkaisemiseen. Tutkimusetiikan noudattaminen velvoittaa kaikkia tutkimuksen teki-
jöitä samalla tavalla; oli kyse sitten minkälaisesta ja tasoisesta tutkimuksesta sekä tutkijasta
tahansa. (Vilkkä 2005, 29.)

Tutkimusetiikassa korostuu tutkittavien suojaan liittyvät käsitteet. Tutkittavan suojaan sisäl-
tyy yleisesti ottaen seuraavassa esille tuotuja eettisiä periaatteita. Ensinnäkin tutkijan tulee
selvittää tutkimuksen kohteille sen tavoitteet, menetelmät ja mahdolliset fyysiset sekä psyyk-
kiset riskit niin, että tutkimukseen osallistuvat ymmärtävät täysin kaiken kerrotun. Tällä halu-
taan estää tutkimuksen ulkopuolinen manipulointi. Suojaan kuuluu osallistujien vapaaehtoi-
suus ja itsemääräämisoikeus, mikä tarkoittaa kieltäytymistä tutkimuksesta, vetäytymistä siitä
pois missä vaiheessa tutkimusta tahansa tai kieltää jälkeen päin haastateltua itseään koske-
van aineiston käytön. (Tuomi & Sara-järvi 2009, 131; Hirsjärvi ym. 2012, 25; Hirsjärvi &
Hurme 2008, 20.)

Lisäksi tutkittavien suojaan sisältyy se, että tutkimustiedot ovat luottamuksellisia ja päätyvät
vain tutkijan tarkasteltavaksi siinä tutkimuksessa, johon tutkittava on antanut suostumuk-
sensa. Tutkimuksessa on vielä taattava tutkittavien anonymiteetin säilyminen eli lupaus siitä,
ettei heidän anonymiteettinsä paljastu tutkimuksesta. Tutkijalla on vastuu siitä, että edellä
kuvatut tutkittavan suojan osat toteutuvat ja niitä vaalitaan tutkimuksessa, jolloin tutkimuk-
sen rehellisyys säilyy. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 131.)

Minulle oli opinnäytetyöntekijänä tärkeää, että edellisissä kappaleissa kuvatut tutkittavan
suojan osat näkyivät kaikissa tutkimukseni osissa. Haastateltavia kartoitettaessa kerroin tut-
kielmaani osallistuville, mistä opinnäytetyössäni on kyse, mihin heiltä saamiani vastauksia
käytän sekä heidän vapaaehtoisuudestaan ja yksilönsuojastaan. Koska haastateltavien äidin-
kieli ei ollut suomi, minusta oli erityisen tärkeä varmistaa, että äidit varmasti ymmärsivät oi-
keutensa ja sen, mihin he olivat osallistumassa. Kertasin tutkittavan suojaan kuuluvat asiat
vielä ennen jokaisen haastattelutilanteen alkamista ja muistutin heitä mahdollisuudesta ve-
täytyä pois tutkimuksesta, milloin tahansa heidän niin halutessaan.

Olin tarkka siitä, miten haastatteluista keräämääni aineistoa säilytin, vaikka en kerännyt haastatteluun osallistuneista äideistä minkäänlaisia henkilötietoja. Litteroin nauhoitetut haastattelut mahdollisimman nopeasti ja poistin tiedostot heti, kun olin varma, etten niitä enää tarvitse. Säilytin niin nauhoitettuja kuin litteroituja tiedostoja salauksen takana varmistaen sen, ettei kenelläkään ulkopuolisella ollut mahdollisuutta päästä vaikuttamaan niihin. Paperisia tutkimusmateriaaleja säilytin laatikossa, johon vain minulla oli pääsy. Varmistin myös, että kaikki materiaali tuli hävitettyä asianmukaisesti. Aineiston tarkastelua ja jäsentämistä varten minun oli jollain tavalla identifioitava haastateltavat. Tämän tein haastateltujen anonymiteetin säilyttäen merkiten aineistot sattumanvaraisessa järjestyksessä merkeillä Äiti A-Äiti G.

Tutkimuksen eettisiin kysymyksiin sisältyy se, että tutkimuksessa on huolehdittu siinä käytettyjen metodien olemisesta hyväksytyjä tieteelliselle tutkimukselle. Metodeilla tarkoitetaan välineitä, jotka tutkija on valinnut tietoisesti ja tarkoituksenmukaisesti juuri tekemänsä tutkimuksen toteuttamiseen. Tutkimuksen metodeja ovat muun muassa teoria, tutkimusmenetelmät, käsitteet sekä aineiston keruu ja analysointitavat. Järjestelmällisessä ja kurinalaisessa tutkimuksessa perustellaan läpinäkyvästi kaikki sen alkuasetelmassa, etenemisessä ja lopputuloksessa tietoisesti tehdyt ratkaisut. Tutkimuksen johdonmukaisuutta ja luotettavuutta lisää se, että tutkimusongelmat, tutkimuskysymykset ja tavoitteet esitetään selkeästi ja tarkasti. (Vilkkä 2005, 27-28.)

Tutkimukseni metodeina käytin sellaisia menetelmiä ja käsitteitä, joita ammattikorkeakoulu opintojen aikana oli kursseilla opetettu ja joita ammattikirjallisuudessa yleisesti ottaen käytetään ja pidetään hyväksytyinä. Kirjoitin opinnäyte- ja tutkimusprosessini ajan oppimispäiväkirjaa, jotta minun olisi mahdollista kuvata ja perustella käyttämäni menetelmät ja tekemäni valinnat mahdollisimman tarkasti. Tällä toiminnalla tavoittelin läpinäkyvyyttä, luotettavuutta ja toistettavuutta tutkimusprosessissani.

Opinnäytetyössäni on pyritty noudattamaan tutkimusetiikkaa tinkimättömästi. Tutkimusetiikka määritellään muun muassa hyvien tieteellisten käytäntöjen noudattamiseksi riippumatta siitä, minkä tasoista, laajuista tai kenen toimesta tutkimusta tehdään. Hyvien tieteellisten käytäntöjen velvoitteet ovat samanlaiset kenelle tahansa tutkimuksen tekijälle ja jokaisen tulee noudattaa niitä. Tutkimusetiikalla ja hyvillä tieteellisillä käytännöillä on vivahteeroja. Tutkimusetiikka määrittää yleisesti yhteiset toimintaperiaatteet tutkijoille suhteessa muihin tutkijoihin, rahoittajiin, tutkimuskohteisiin ja suureen yleisöön. Hyvillä tieteellisillä käytännöillä taas tarkoitetaan sitä, että tutkijan käyttämät tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmät ovat eettisesti kestäviä, eli ne ovat yleisesti laajan tiedeyhteisön hyväksymiä. (Vilkkä 2005, 29-30.)

Tutkimusprosessini ja sen tulosten arviointi perustuu niiden yleistettävyyteen ja luotettavuuteen. Tutkimusta tehtäessä on huomioitava, että sen yleistäminen tehdään aina tutkimuksen tulkinnoista, ei aineistosta. Tutkimuksen yleistämisessä tarkastellaan tutkimustulosten yhtäläisyyttä tutkimukselle asetettujen tavoitteiden ja tutkimuskohteen kanssa. Tutkimuksen luotettavuus rakentuu siitä, että tutkimuksen kohde ja tulkittu aineisto ovat keskenään yhteensopivia ja teoreettisen tiedon hankinnassa ja valitsemisessa on ylläpidetty suunnitelmallisuutta ja aihetta vastaavaa lähdekritiikkiä. (Vilkkä 2005, 157-158.) Arvioin tutkimustyötäni ja sen tuloksia systemaattisesti koko tutkimusaineiston analysointivaiheen ajan aina tulosten tarkasteluun sekä niistä syntyneisiin johtopäätöksiin ja pohdintaa.

6 Tutkimuksen tulokset

Tässä kappaleessa käydään läpi tutkimuksen tuloksia eli haastateltujen maahanmuuttajaäitien kokemuksia ja näkemyksiä suhteessa tutkimuskysymyksiin. Tuloksia tarkastellaan yksi tutkimuskysymys kerrallaan. Saatuja tuloksia tarkastellaan seuraavista näkökulmista: Rautpihan avoimen päiväkodin tuen merkitys maahanmuuttajavanhempien kotoutumisen kannalta, yhteisöllisyyden vaikutus maahanmuuttajavanhempien integroitumiseen ja Rautpihan avoimen päiväkodin tuen vaikutus maahanmuuttajavanhempien osallisuuteen.

6.1 Millä tavoin Rautpihan avoin päiväkotitoi tukee maahanmuuttajavanhempien kotoutumista?

Yhdeksi isoimmaksi maahanmuuttajaäitien kotoutumista tukevaksi tekijäksi haastateltujen vastauksista korostui suomen kielen ja kulttuurin oppimisen tärkeys. Kielen oppiminen koettiin mahdolliseksi, joko kielikurssilla tai päiväkodissa vierailun ja siellä käytävien keskustelujen kautta. Rautpihan avoin päiväkotitoi toimii mahdollistavana ja matalakynnyksisenä ympäristönä molempiin edellä mainittuihin kielen oppimisen tapoihin.

Rautpihan avoimessa päiväkodissa toimii yhteistyössä maahanmuuttajapalveluiden ja Vantaan aikuisopiston kanssa Osaava vanhempi- suomen kielen opetusta ja lastenhoitoa kurssi, johon lastaan kotona hoitavilla maahanmuuttajavanhemmilla on mahdollisuus hakea. Avoimen päiväkodin työntekijät huolehtivat kurssilla olevien vanhempien lapsista, jolloin vanhemmat pääsevät rauhassa keskittymään kielen opiskeluun. Yksi maahanmuuttajaäideistä kertoi, kuinka oli ollut aiemmin suomen kielen kurssilla, mutta oli joutunut jättämään sen kesken, koska oli tullut raskaaksi. Rautpihan avoimessa päiväkodissa kyseinen äiti pääsi kuitenkin jatkamaan kielen opiskelua.

"I studied suomen kieli and then I stopped because I got pregnant and then she (employee) told me that we are opening avoin päiväkoti and then I'm there and you can also study Finnish language as well as you can take care of your child and then I told her okay, will go there. The first day they opened we were here in avoin päiväkoti." Äiti G

Kaikki haastatteluihin osallistuneet äidit eivät olleet osallistuneet suomen kielen kurssille avoimessa päiväkodissa, koska osalla heistä suomen kieli oli jo niin sujuvaa, että alkeiskurssille ei ollut tarvetta. Haastatelluista äideistä kaksi olivat muuttaneet Suomeen niin nuorina, ettei minkäänlaiselle kielikurssille ollut heidän kohdallaan tarvetta. Äidit, jotka eivät tarvinneet alkeiskurssia kertoivat kuitenkin, että avoimessa päiväkodissa käyminen ja suomen kielen kuuleminen olivat vahvistaneet heidän kielitaitoaan ja pitäneet sitä yllä; kotona ollessa suomen kieli helposti unohtui. Muutama äideistä toikin esille sen, että yksi syy Rautpihan avoimessa päiväkodissa käymiseen on suomen kielen kuuleminen ja sanavaraston kartuttaminen.

"Of course it's good for me to hear people speak Finnish because, it helps me to learn Finnish as well, like to understand it better and better, especially now that I'm at home with my baby and not going to work anymore. When I was still working, of course they were always speaking Finnish around me and now I hear hardly any Finnish anymore so umm yeah, I think like it's also part of this place that like all my Finnish is." Äiti F

"Mä päivittää minun sanoja, etten minä unohda." Äiti D

Puhekieltä eli niin sanottua arkisanastoa, jota maahanmuuttajaäidit kuulevat pääsääntöisesti esimerkiksi kodin ulkopuolella liikkueensa ja asioideensa puhuttavan, äidit kokivat oppivansa juuri Rautpihan avoimessa päiväkodissa käydessään ja muiden vanhempien kanssa jutellessaan. Koska osa kävijöistä puhui vain suomea samoin kuin toinen työntekijöistä, monet keskustelut käytiin suomen kielellä. Tätä kautta maahanmuuttajaäidit oppivat myös suomen puhekieltä ja heidän sanastonsa laajeni. Yksi haastatelluista äideistä kertoi osallistuneensa muun tahon järjestäneelle kielikurssille, johon kuului myös työharjoittelu. Hän toi esille, että välillä oli vaikea ymmärtää puhuttua suomea, koska kielikurssilla oppi vain kirjakielen eikä kukaan puhu kirjakielellä.

"Joo se vaikuttaa, kyllä mä puhun, koska kun mä olen kotona lapsen, kun hän oli pieni, mä olin kotona koko ajan ja mä unohdin ja sitten en kuule paljon suomea. Kurssilla kyllä mä opin mutta kurssilla opitaan selkeä suomi ja kirjoittaa kielisuomi ja sitten kun mä menen, kielikurssilla kuuluu harjoittelu,

sit kun mä kävin harjoittelemassa mä en ymmärrä mitä ihmiset sanoo. Se on tosi vaikeaa kun ei puhu kirjakieltä.” Äiti C

”Very big help when we came here, because some of the parents are Finnish and they didn’t speak English, so you must speak Finnish and then when I came here, I always speak Finnish with (employee) and I ask is that correct, is the grammar correct, is the words I say to you correct. And sometimes (employee) don’t speak English so we must speak Finnish to her. So it helps a lot, some of the words I don’t know, I know here.” Äiti G

Maahanmuuttajavanhemmille Rautpihan avoin päiväkotiki on paikka, jossa he pääsevät tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin ja suomalaisiin ihmisiin. Avoimessa päiväkodissa tutustuminen uuteen kulttuuriin ja ihmisiin on helpompaa kuin sen ulkopuolella. Tämä johtuu siitä, että avoimessa päiväkodissa tavataan ihmisiä, jotka ovat samanlaisessa elämäntilanteessa ja käyvät läpi samankaltaisia asioita. Yhden maahanmuuttajaäidin mukaan Rautpihan avoin päiväkotiki on kuin pieni suomalainen yhteiskunta. Hän oli sitä mieltä, että jos hän ymmärtää suomalaista kulttuuria ja kieltä, hän pärjää kaikista päivittäisistä asioista myös avoimen päiväkodin ulkopuolella. Edellä mainittu ajatus kielen ja kulttuurin osaamisesta sekä tuntemisesta on erittäin tärkeä maahanmuuttajavanhempien kotoutumisen kannalta ja juuri tämän tuen monet äideistä kokivat saaneensa Rautpihan avoimesta päiväkodista.

”I feel that it is a small Finnish society here, if I understand their culture and the language and most of the daily things that they are doing, its easy for me to understand what’s going to happen outside.” Äiti D

Rautpihan avoin päiväkotiki loi maahanmuuttajaäideille turvallisen ilmapiirin, jossa voi tutustua uuteen kulttuuriin ja uusiin ihmisiin. Mitä paremmin he ymmärtävät suomalaista kulttuuria, kieltä ja arjen tapoja sekä toimintoja sitä helpommin ja joustavammin kotoutuminen heidän mielestään tapahtui.

”Such as this place I feel it has cleared the opinion how I can start with others, who you don’t know anything about. It’s not easy to be friend but when you know the culture, the language, what they like, what they hate. I have to understand these things so it’s easier for me to discus with other about. I have to understand the cultural differences.” Äiti D

“When we are at home, you are bored together with your child and then it is also okay that if your child will go here and they will play with the other children and then also the parents mingle the other cultures and the

(employee) also and talking each other's and talking about cultures and also about study." Äiti G

Maahanmuuttajaäidit kokivat, että heidän sujuvan kotoutumisensa kannalta oli tärkeää saada tarvittaessa apua ja neuvontaa heitä askarruttaviin kysymyksiin tai kohtaamiinsa ongelmiin. Monille äideistä Rautpihan avoimen päiväkodin henkilökunnan tarjoama apu ja ohjaus olivat arjen tuki ja turva, kun entinen turvaverkosto oli jäänyt kotimaahan. Henkilökunta pystyi neuvomaan vanhempia muun muassa niin opiskeluun, lasten hoitoon kuin yhteiskunnan toimintaan liittyvissä kysymyksissä; tarvittaessa lähes saattaen ohjaamaan äitejä tarvitsemansa tuen piiriin. Äidit eivät olleet enää yksin kysymystensä kanssa - avoimesta päiväkodista he saivat tukea kotoutumiseen yhteisöllisyyden kautta. Yhteisöllisyyden merkitystä haastatelluille maahanmuuttajavanhemmille käsitellään tarkemmin seuraavassa osiossa.

"I came here asked about the studies and I asked about the suomen kieli. I asked is it possible to study this one or that one and they told you can go TE-toimisto and then ask there about continuing the studies. That is the what they helped for me." Äiti G

"Ja he työntekijä auttaa, kun mulla on kysymyksiä tai he neuvoo, jos on ulkona tämä paikka, jos me haluamme tietää mihin me voimme mennä opiskelemaan, he neuvoo- mene tämä paikka, soita tämä numero." Äiti D

"He auttaa minua kun mulla on kysymys ja selvittää, että jos mä en ymmärtä jotain." Äiti C

"Mä tiedän miten voin käsitellä lapseni kanssa, mä voin katsoa äidit joilla on enemmän lapsi, miten he puhuvat heidän kanssa. Joskus mun lapsi harmuttaa ja mä en tiedä, mitä mun täytyy tehdä hänen kanssaan ja mä näin, että täytyy olla rauha ja leikkiä hänen kanssaan tai hän tykkää sinusta enemmän ja koska mulla ei ole kokemus lasten kanssa, oli vaikea minulle, minun äiti ei ole lähellä tai tarvitsen koko ajan neuvoa. Mä katon mitä he tehdä lasten kanssa ja on paljon helpompi mulle. Mä juttelen minun äidin kanssa mutta ei ole sama kuin saada nähdä, on helpompi muistaa asia." Äiti D

6.2 Miten yhteisöllisyys vaikuttaa integroitumiseen?

Puhekielen merkitys ei näkynyt haastateltujen vastauksissa pelkästään suomen oppimisen tärkeytenä kotoutumisen kannalta, vaan myös mahdollisuudessa päästä puhumaan avoimessa

päiväkodissa myös omalla kielellään. Oma kieli oli koettu merkittäväksi osaksi omaa kulttuuria ja sen ilmaisemista. Kuusi äitiä seitsemästä kertoi, kuinka heistä oli mukavaa päästä aina ajoittain puhumaan muiden vanhempien kanssa omalla kielellään. Yhteinen kieli toi mukanaan sitä yhteisöllisyyden tunnetta, joka monella vanhemmalla oli ollut kotimaassaan.

”It’s nice to talk your own language now and then.” Äiti F

”Se on tosi hyvä, että mä puhun omakieli. Se on helppoo, että joku ymmärtää mitä mä sanon ja että mikä kulttuuri on, niin ku vitsit tai.” Äiti C

”I feel that it’s not just for my but also for my child who has a problem understanding our language when we visit our country, even that we use it at home. There is other child who speak the same language so I’m happy about that. For me also, It’s your language, you feel more comfortable.” Äiti D

”I’m so very very happy that I can find them (other mothers from the same country) because I feel that we are in the (home country) talking each other’s and it’s very hard when we are here and you can’t see some of the (people from the same country) but every time we can see some of the (home country) people we ask are you (from the same country) and then we start talking to each other’s.” Äiti F

Uudessa maassa totuttu yhteisöllisyys usein vaihtui yksinäisyyteen. Rautpihan avoin päiväkotikielitoiminta mahdollisti ympäristön, jossa vanhemmat pääsivät takaisin yhteisölliseen ilmapiiriin lisäten näin samalla heidän turvallisuuden tunnettaan. Yhteisöllisyys samaa kieltä puhuvien kesken muodosti perustaa laajemmalle yhteisöllisyydelle, mikä tuki samalla maahanmuuttajavanhempien integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.

”It feels a little bit like home to come here.” Äiti E

Maahanmuuttajajäideistä viidellä oli ennen Rautpihan avoimeen päiväkotiin tulemistakin kokemus siitä, että suomalaiset ovat vaikeasti lähestyttäviä, ujoja ja etäisiä. Yhden kokemus oli jopa niin voimakas, että hänestä oli tuntunut siltä, ettei Suomessa ole ihmisiä. Äidit ajattelivat myös, että suomalaisiin on hyvin vaikea tutustua. Avoimessa päiväkodissa he olivat kuitenkin kohdanneet avoimen ja ystävällisen ilmapiirin, jossa muita vanhempia kiinnosti heidän asiansa, elämänsä ja kulttuurinsa.

"At first I was very stressed here because in (home country) every day, when I came here oh my god this is Finland there are no people and then I saw the window that there are no people, where is the people here in Finland?" Äiti G

"They are so shy, it's not easy to be a friend to have a Finnish friend. It's not easy to find a friend." Äiti D

"The Finnish that I met here, they are always talking with you, they are interested about some other cultures and they want to know what other culture is." Äiti G

"There are a lot of foreigners here, so of course they like treat you normal anyway because they are foreigners them self, but also the Finnish people that are here, are also very open and like talk to you." Äiti F

Kolme maahanmuuttajaäitiä oli ystävystynyt avoimessa päiväkodissa myös kantasuomalaisten vanhempien kanssa, mutta neljällä uudet ystävyssuhteet oli muodostuneet ainoastaan muiden maahanmuuttajien kanssa. Äideistä olisi kuitenkin mukavaa tutustua myös kantasuomalaisiin, yksi äideistä ilmasi asian niin, että saatuaan suomalaisen ystävän, hänellä olisi elämässään kaikki tarvitsemansa.

"I'm trying to have a Finnish friend; I think my life would be completed." Äiti D

Uudet ystävydet ilmenivät myös niin, että viisi seitsemästä äidistä tapasi muita äitejä Rautpihan avoimen päiväkodin ulkopuolellakin. Vierailut muiden vanhempien kotona tai käyminen muiden kanssa ulkona syömässä antoivat vaihtelua yksin kotona lasten kanssa vietettyihin päiviin. Ystävyssuhteet ja yhteisöllinen ympäristö, jonka maahanmuuttajaäidit kokivat avoimessa päiväkodissa turvallisiksi, on edistänyt äitien itsensä ilmaisemista sekä tukenut heidän jaksamistaan ja hyvinvointiaan, kuten haastateltu äiti A tuo esille:

"On saanut niin ku mut poistumaan kotoota, uskaltaa puhua niin ku mitä kaikkea niin ku käyny, mitä stressiä ja paineita. On saanu, vähän niin ku semmosta sisäistä rauhaa, ku on vaa kiirettä pienten lasten kanssa ja se ollu tosi vaikee se alku, alku vaihe minulle, et se ei oo yhtään sama et sul ois yks lapsi. Siinä on ollu hyvä et on ollu ihmisii täällä, jotka on kuunnellu mua, mun murheita ja stressiä ja paineita et niin ku se on niin ku henkisesti auttanut siinä alku vaiheessa." Äiti A

"I made some friends here that I'm still friends with, both Finnish and we come very close with the (home country of a friend) family. I definitely met some good friends here, and I'm gonna keep them even that I'm not coming here all the time anymore. If I think about it, if I hadn't come here so early it probably would have been much harder to get to know people, it's not very easy when people are working. I think it's very good place to have for parents, specially immigrant parents who don't know anybody." Äiti E

"Tää on niin hyvä tapaamispaikka; täällä voidaa syödä kun, että sä menisit niin ku ravintolaan tai niin ku niitakin on hyvä, me ollaan tehty silleen, että kuukaudessa kerran mennään äidit syömään jonnekin hyvää ruokaa." Äiti A

Merkittävänä tekijänä Rautpihan avoimen päiväkodin yhteisöllisyyden kannalta haastatteluista tuli esille se, kuinka hyvin vanhemmat otettiin vastaan avoimeen päiväkotiin tultaessa. Maahanmuuttajaäidit kertoivat, kuinka avoimessa päiväkodissa arvostettiin ihmisiä yksilöinä ilmapiiressä, jossa kaikki olivat saman arvoisia kulttuurisesta taustastaan huolimatta. Rautpihan avoin päiväkoti tarjosi äideille yhteisöllisemmän vaihtoehdon lapsen hoitamiseksi kotona yksin olemisen sijaan. Avoimen päiväkodin yhteisöllisen ilmapiirin myötä monet maahanmuuttajaäideistä kokivat olevansa valmiimpia liikkumaan ja asioimaan muutenkin kaupungilla, mikä edesauttoi heidän integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Samalla yhteisöllinen ilmapiiri ehkäisi maahanmuuttajaäitien syrjäytymistä ja masennusta, joiden riskit olisivat olleet suuremmat vain yksin kotona ollessaan.

"The whole atmosphere that is here, about you know everybody accepting each other's differences, race and religion and there are many things here, (employee) is one of those people who makes the world a little bit better place" Äiti E

"I think it's absolutely necessary (to get to know others), you will get so lonely and isolated if you don't meet people." Äiti E

"You know how it is to be alone at home with a baby and you can't do anything and it feels like you are forced to stay, you are like in a cage there at home and you have to come out and like here you are with other people and be just surrounded by other people and actually I think it makes you feel quite good and it's a nice change to the day to be out for a while." Äiti F

"Se on unelma paikka mä sanoisin, se on sydämen paikka, mä aina kommentoin sellasta. Oikeesti se on niin ihana paikka ku voi olla. Tää on niin ku meidän

pieni yhteiskunta, tää on niin lämmin paikka. Aina oot niin tervetellut ja katso-
taan kaikki niin oikeudenmukaisesti ja tasa-arvoisesti eikä kukaan oo niinku
ylempänä tai alempana. Me ollaan kaikki tasa-arvoisia täällä.” Äiti A

”Almost all them are my friends here, it’s not really close friends but its nor-
mal friends. Almost all of them are foreigners and we are discussing and I feel
so happy when I see them.” Äiti D

”Ei tarvinnu kahestaan olla kotona ja tää on sellanen ihanan lämmihenkinen
paikka ja tuntee ittensä tervetulleeksi, nii sen takia on paljon kivempi tulla
tänne.” Äiti B

”It’s very important to have a place like this when you are just staying home. If
one day you are just sad or confused or homesick you can always come here
you know, so it has definitely been very helpful.” Äiti E

”I like that there are so many foreigners here and I also find it really nice for
my baby or for children in general to come here and be with so many foreigners
like other children.” Äiti F

6.3 Millä tavoin Rautpihan avoin päiväkotitukee maahanmuuttajavanhempien osallisuutta?

Rautpihan avoin päiväkotitukee toiminnallaan oman osaamisen, tiedon ja
kulttuurin sekä uskonnon jakamista muille avoimen päiväkodin kävijöille sekä työntekijöille.
Tällainen mahdollisuus oli koettu haastateltujen maahanmuuttajaäitien parissa erittäin
voimaannuttavaksi, kun he olivat saaneet osallistua avoimen päiväkodin toimintaan tuomalla
esille esimerkiksi omaa kulttuuriaan. Yksi äideistä kertoi, kuinka hänestä oli hienoa, että
työntekijät olivat kiinnostuneita heistä ja heidän kulttuureistaan oikeasti. Esimerkiksi yksi
äideistä oli pitänyt työntekijöille kielikyllyn omalla äidinkielellään.

”Onhan se kiva jakaa sitä omaa osaamista, jos he on niin ku kiinnostuneita
oppimaan sitä kieltä.” Äiti B

Oman kulttuurin esille tuomisessa korostui oman kielen lisäksi etenkin ruoka ja yhteisen
ruoanlaiton merkitys. Osallistuminen ruoanlaittoon muiden kanssa koettiin hyväksi tavaksi
tutustua uusiin ihmisiin ja sen kautta äidit pääsivät tuomaan esille omaa kulttuuriaan. Äidit
kertoivat, että ruoanlaitto yhdisti heitä ja sitä kautta he saivat uusia ystäviä niin
kantaväestöstä kuin muista maahanmuuttajista. Uudet vuorovaikutussuhteet ja mukava

yhdessä tekeminen tukivat samalla maahanmuuttajaäitien osallisuutta, henkistä hyvinvointia ja kotoutumisprosessia.

”Täällä jutellaan arkiasioita, lapsista, naureskellaan asioille, joka on hauskaa. Vakavasti myös puhutaan jostai asiasta. Tehään ruokaa, syödään yhdessä, tilataan ruokaa yhdessä. Minä teen esim. yksin sitä ruokaa, mutta kyllä äidit on aina suuresti tullu tarjoomaan apua, että jos tarvii apua, nii mä oon sanonu et joo jos sä voisit salaattia tehdä teille ja sit mä annan hänelle kaikki tarvikkeet tai joku tiskaa, niin tehdään yhteistyötä, että kaikilla olisi hyvä.” Äiti A

”Ruokahan yhdistää niin paljon.” Äiti A

”I’m trying to do that, I’m making our food culture but it’s next week. Im preparing my food.” Äiti D

”Se on tosi kiva paikka ja kaikki on ystävällisiä ja tosi hyvä lapsellekin on paljon tekemistä. Siellä on keittiö, kulttuurikeittiö että välillä joku äiti tekee ruokaa ja se on tosi kiva, että tutustuu eriruokiin.” Äiti C

”Mulla ei oo mitään esineitä millä esittää mun kulttuuria, mut sit niin ku et enemmän puhumalla tuotiin esiin ja sit ruualla, et sillä lailla keskustelemalla. Mun mielestä se ruoka tiiätkö, ruoka pelaa niin ku tosi paljon, et siinä on niin ku iso rooli et just tulee keskusteluita, et miten tätä syödään ja sit siitä aiheesta hypätään niin ku kulttuuriin ja tapoihin ja rituaaleihin, niin ku näihin asioihin.” Äiti A

Haastatellut äidit kertoivat, kuinka Rautpihan avoimessa päiväkodissa heillä oli mahdollisuus tuoda halutessaan esille omaa kulttuuriaan myös muunlaisin keinoin. Avoimessa päiväkodissa oli pidetty muun muassa aistitiloja, joissa esitellään tiettyä kulttuuria musiikin, rekvisiitan ja tuoksujen sekä makujen avulla. Samalla tavoin avoimessa päiväkodissa oli tutustuttu suomalaiseen kulttuuriin ja tapoihin. Yhteisiä juhlapyyhiä, kuten joulua vietettiin Rautpihassa niin, että jokainen sai tuoda esiin omia kulttuurisia erityispiirteitään. Tällöin muodostui yhteinen kokonaisuus, jossa jokaiselle oli jotain tuttua ja kotoista, mutta samalla jotakin uutta ja opettavaista.

”And there are so many events, I remember like the first Christmas here. There was this Christmas celebration, everybody was asked to tell about their Christmas traditions in their country and holiday traditions and so many things like that you remember like how they celebrate Christmas in the (country) for a

month. You have been learning stuff like that and there has been dance lessons and different language lessons and music and all this. And meeting, there isn't a lot of immigrants in (home country) so I haven't known a lot of immigrants in general and I just think it's a good experience to everybody to meet people from other countries and learn about their backgrounds and their religion and traditions and all of this is interesting. I've learned a lot to come here and take part of all these activities." Äiti E

"We were so happy that they wanted us to present our culture and then lucky me, that we have four (mothers from the same country) here that time. We cooked foods and then we present our national anthem the dance and in here we put some of the clothes we have and we also put some of the pictures. We were also dancing in there and some of the Christmas celebration, we also told them about our Christmas celebration." Äiti G

"Täällä on näitä rukousmattoja ja kun tulee rukousaika, niin voi rukoilla ja sit on aina niin ku jos on nyyttikestit ja tällee nii sanotaan, et varokaa sitä liivatetta, ku tääl on aika moni joka ei pysty syömään sitä ja ruokaa on aika paljon. Jos tehdään niin ku liharuokii, nii naudanlihasta tehään ja tälleen niin aika paljon ja silleen niin ku et työntekijät kysyy ja se on mun mielestä todella hyvä ennemmin kuin olettaa, et ne kysyy hei onks tää väärin tai voiks tän kokee väärin niinku jos joku meidän kulttuurista kokis tän asian väärin. Sit ei niin ku tuu mitä väärinymmärryksiä. Ja sit se on niinku molemminpuolista, et ei voi niin ku olettaa, että sun kulttuuri huomioidaan koko ajan. Pitäähän se itekki sopeutuu." Äiti B

Kuten tutkimustulosten tarkastelun yhteydessä on tullut jo aiemmin esille, maahanmuuttajaäidit kertoivat haastatteluissa, kuinka Rautpihan avoimessa päiväkodissa annettiin jokaiselle kävijälle mahdollisuus tuoda esille omaa kulttuuriaan ja osaamistaan. Samalla erilaisiin toimintoihin osallistumiseen ja yhdessä tekemiseen kannustettiin aktiivisesti. Vanhempien osallisuutta on tuettu ja vahvistettu etenkin oman kulttuurin esille tuomisessa, jossa ruoka on ollut merkittävässä roolissa. Kun vanhemmat ovat osallistuneet yhdessä tietyn ruokakulttuurin esilletuomiseen avoimen päiväkodin keittiössä, yhteinen toiminta on samalla luonut ja vahvistanut Rautpihan avoimen päiväkodin yhteisöllisyyttä. Avoimen päiväkodin työntekijät ovat aina ottamassa vanhempien ideoita vastaan ja suunnittelemassa niiden toteuttamista kävijöiden kanssa yhdessä.

"We have met so many parents here and then (employee) told us is it okay for you (mothers from the same country) that you can present your culture and

that's why we were the first ones presenting our culture in here. And then the next next weeks, the other also representing their culture. When I met them here I have so many friends in here, we are cooking together, we are eating together in the kitchen." Äiti G

"When we are talking about others I say what's that in our culture with the maahanmuuttaja. I'm so proud of my culture absolutely and I like others to know, because most of the time I'm saying to them I'm from (home country) and they oh, where is (home country), I have never heard about (home country). So I'm trying to do that, I showed them some pictures from our culture perinteitä." Äiti D

Rautpihan avoimen päiväkodissa vallitsevaa avointa ja turvallista sekä yksilön osallisuuden tunnetta tukevaa ilmapiiriä kuvastaa hyvin se, kuinka myös ne äidit, jotka eivät ole tuoneet itse yleisesti esille kulttuuriaan, kokevat sen mielekkääksi ja mahdolliseksi myös tulevaisuudessa. Kukaan haastatelluista äideistä ei pelännyt tuoda esille itseään tai kulttuuriaan, vaan olivat ennemmin onnellisia tällaisesta mahdollisuudesta. Yksi maahanmuuttajaäideistä kuvasi tuntemuksiaan seuraavasti:

"No, but I have the feeling that if I wanted to do something like that, probably they would be happy about it but I have to say, that I'm not sure how much I want that or how motivated I'm to do that." Äiti F

6.4 Kehittämisehdotukset

Osana tutkielmaani ja siihen liittyneitä haastatteluita, kysyin maahanmuuttajaäideiltä kehittämisehdotuksia koskien Rautpihan avointa päiväkotia ja sen toimintaa. Vaikka useat maahanmuuttajaäidit kokivat avoimen päiväkodin toiminnan hyvin merkitykselliseksi itselleen ja lapsilleen, haastatteluiden kautta löytyi myös muutamia kehittämisehdotuksia, jotka jakautuivat kahteen aihealueeseen. Toinen liittyi suomen kieleen, sen oppimiseen ja opiskelun jatkuvuuden konkreettisempaan tukemiseen avoimen päiväkodin jokapäiväisessä arjessa. Toinen puolestaan käsitteli Rautpihan avoimen päiväkodin tiloja ja niiden riittävyyttä alueen tarpeeseen nähden.

Suomen kielen oppimisen tukemisessa toivottiin esimerkiksi eräänlaista avointa ja suomenkielistä juttelukerhoa sekä mahdollisuutta käydä alkeiskurssin lisäksi myös suomen jatko-opintoja avoimessa päiväkodissa. Fyysiset tilat koettiin liian pieniksi puolestaan siitä syystä, että avoimessa päiväkodissa oli usein paljon kävijöitä; varsinkin silloin, kun siellä järjestettiin jotakin erityistä. Muuten avoimen päiväkodin tilat koettiin toimiviksi ja viihtyisiksi - etenkin keittiön

merkitystä korostettiin. Näitä kehitysehdotuksia käsitellään tarkemmin opinnäytetyön johtopäätöksiä käsittelevässä osiossa.

”I think, you know, what is being done here is really amazing you know” Äiti E

7 Johtopäätökset

Kokonaisuudessaan maahanmuuttajaäidit ovat onnellisia siitä, että he ovat löytäneet paikan, johon paeta kodin yksinäisyyttä. Paikan, jossa saa vain olla ja keskustella muiden vanhempien kanssa. Rautpihan avoin päiväkotitoi koetaan paikkana, jonne on helppo tulla luomaan ystävyys-suhteita ja josta voi tarvittaessa saada tukea sekä ohjausta arjen haasteisiin, vaikka oma suomen kielitaito ei olisi vielä hyvä. Avoin päiväkotitoi on heille paikka, jossa he ja heidän lapsensa oppivat suomen kieltä ja muita kulttuureja - osalle avoin päiväkotitoi on kuin toinen koti. Rautpihan avoin päiväkotitoi muodostaa pienen yhteiskunnan, jonka pohjalta on helpompi sopeutua koko suomalaiseen yhteiskuntaan.

Rautpihan avoin päiväkotitoi on ollut kotoutumisen kannalta suuressa merkityksessä maahanmuuttajaäideille. Äitien kotoutumista on tukenut lämmin ja yhteisöllinen ilmapiiri, uudet ystävyys-suhteet sekä henkilökunta. Ystävyys-suhteet ovat olleet joillekin äideille henkireikä Suomeen sopeutumisessa; varsinkin ystävyys-suhteet omaan etniseen väestöön. Henkilökunta on ollut äitien apuna ja tukena kotoutumisprosessissa. Maahanmuuttajaäideillä on ollut mahdollisuus jakaa omaa kulttuuriaan muille, mikä on ollut heille tärkeää. Muun muassa aistien tilan kautta osa vanhemmista sai voimaantumisen kokemuksia, kun he pääsivät muistelemaan omaa kotimaataan. Oma kulttuuri ja kotimaa ovat kaikille äideille tärkeitä ja he haluavat pitää omia kulttuuriperinteitään yllä.

Ruoka on suuressa merkityksessä Rautpihan avoimessa päiväkodissa ja keittiö on sen sydän. Vanhemmat pitivät ruoanlaiton mahdollisuutta ainutlaatuisena, sen kautta he pääsivät osalliseksi toimintaan ja tuomaan itseään sekä omaa osaamistaan esille. Yhdeksi keskeisimmistä johtopäätöksistä tämän opinnäytetyön tuloksista muodostuu avoimen ja yhteisöllisen ruokakulttuurin merkitys maahanmuuttajaäitien kiinnittymisessä Rautpihan avoimeen päiväkotitoiin. Ruoanlaitto on samalla tukenut heidän kotoutumistaan yhteisöllisyyden ja osallisuuden kautta. Todennäköisesti sillä, että avoimeen päiväkotitoiin tulisi ruoka valmiiksi tehtynä, ei olisi yhtä tehokasta vaikutusta Rautpihan avoimen päiväkodin yhteisöllisen ilmapiirin, uusien ystävyys-suhteiden ja yksilöllisten voimaantumisen kokemusten muodostumiseen kuin itse, yhdessä muiden vanhempien kanssa, tehdyllä ruoalla ja saman pöydän ääressä ruokailulla.

Kuten Rautpihan avoimesta päiväkodista on tullut esille, uudet ruokakulttuurit ja yhteisen pöydän ääressä ruokailu yhdistävät ihmisiä ja rikkovat mahdollisia rajoja eri kulttuurien välillä

(Masser 2011, 10). Avoimessa päiväkodissa ruoanlaitto on ainutlaatuinen toiminta, mihin on mahdollisuus hyvin harvassa muussa paikassa. Tästä johtuen keittiö ja siellä yhdessä toimiminen on merkittävä syy siihen, miksi Rautpihan avoin päiväkotitoiminta on tutkielmani perusteella niin tärkeä hyvinvoinnin lähde monelle maahanmuuttajaäidille.

Opinnäytetyöni kautta selvisi niitä tekijöitä, jotka Rautpihan avoimessa päiväkodissa käyvät maahanmuuttajavanhemmat kokivat tärkeinä tukipilareina lapsilleen, itselleen ja kotoutumiselleen, sekä siihen, miten avoimesta päiväkodista sai tuen niihin. Vaikka opinnäytetyöstäni nousi esille paljon hyviä käytäntöjä ja toimivia asioita, jotka tekevät avoimesta päiväkodista tärkeän paikan asiakkailleen, tutkimustyössä tulee muistaa samalla kehittämistyö. Kaikesta toiminnasta löytyvät kehittämisalueensa ja tarpeensa. Tässä tutkielmassa kysyin haastattelussa maahanmuuttajaäideiltä, miten Rautpihan avoimen päiväkodin toimintaa voisi kehittää tukemaan heidän kotoutumistaan.

Sisällytin toiminnan kehittämistä käsittelevän näkökulman opinnäytetyöhöni, koska minua kiinnosti, miten asiakkaat kokivat Rautpihan avoimen päiväkodin ja mitä he vielä kaipaivat siltä lisäksi. Kehittämiskysymys sisältyi opinnäytetyöhöni myös sen takia, että laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää pohtia myös saatuja tuloksia tutkitun toiminnan kehittämistyön näkökulmasta ja antaa ideoita sekä näkemyksiä siihen.

Haastatteluista tuli ilmi kaksi selvää ajatusta, mitä maahanmuuttajaäidit toivoisivat Rautpihan avoimen päiväkodin kehittämiseksi. Useista haastatteluista nousi esille suomen kielen oppimisen mahdollisuus, mutta sen toivottiin tapahtuvan ennen kaikkea konkreettisemmin avoimen päiväkodin toiminnan piirissä esimerkiksi laulujen sanoissa; äitien oli vaikea osallistua laulutuoioihin, kun he eivät osanneet tai ymmärtäneet laulujen sanoja. Suorana kehitysideana yksi äideistä ehdotti laulukortteja, joihin tulisi sanat sekä suomen kielellä, että asiakkaiden äidinkiellillä tai englannin kielellä. Kiinnostavien, kuvallisten laulukorttien myötä myös sellaiset lapset, jotka jo osaavat äidinkieltään, mutta eivät suomea, oppisivat uusia suomenkielisiä sanoja nopeasti.

Yksi äiti toi esille sen, että avoimessa päiväkodissa helposti hakeutui samaa kieltä puhuvien seuraan, mikä taas ei tue suomen kielen oppimista ja siinä kehittymistä. Tähän hän ehdotti vapaamuotoista puhekerhoa, jossa puhuttaisiin vain suomea. Kerhossa voisi olla aina joka kerta vaihtuva teema, josta vanhemmat pääsevät keskustelemaan yhdessä. Puhekerhon tarkoitus olisi nimenomaan olla vastapainona koulumaiseen opiskeluun kehittäen maahanmuuttajavanhempien puhekieltä ja tuoden itsevarmuutta kielenkäyttöön. Tällaisen toiminnan ohelle toivottiin lisäksi, että avoimessa päiväkodissa käyvien maahanmuuttajavanhempien olisi mahdollisuus jatkaa suomen kielen alkeiskurssilta jatkokurssille, joka järjestettäisiin myös Rautpihan avoimessa päiväkodissa.

Toinen maahanmuuttajaäideiltä syntynyt ehdotus Rautpihan avoimen päiväkodin toiminnan kehittämiseksi liittyi kokemuksiin avoimen päiväkodin fyysisistä tiloista. Tilat olivat muuten koettu erittäin viihtyisiksi ja monipuolisiksi, mutta neljä haastatelluista äideistä kertoivat, etteivät nykyiset tilat pystyneet vastaamaan alueen tämän hetkiseen tarpeeseen tilojen koon puolesta. Äidit kokivat, että tiettyinä aikoina Rautpihan avoimessa päiväkodissa oli niin paljon asiakkaita, että seinät tulevat vastaan. Äidit toivoivat avoimelle päiväkodille isompia tiloja, jotta tukea kotoutumiseen pystyttäisiin järjestää enemmän, isommat tilat mahdollistaisivat esimerkiksi erilaisten tapahtumien järjestämisen kuin myös ulkopuolisten toimijoiden tarjoamat palvelut. Vaikka osa äideistä koki, että Rautpihan avoimen päiväkodin tilat ovat pienet verrattuna sen mahdollisiin tarpeisiin, toiminta oli heidän mielestä kuitenkin järjestetty hyvin. Haastateltavien vastauksista ja yleisten havaintojen perusteella Koivukylän alueella valitsee tällä hetkellä sellainen tilanne ja tarve Rautpihan avoimen päiväkodin tarjoamille palveluille, ettei sen fyysiset tilat pysty aina vastaamaan tähän kysyntään.

Rautpihan avoin päiväkotitoiminta koettiin todella arvokkaana paikkana kulttuurien kohtaamisille. Avoin päiväkotitoiminta on paikka, jonne jokainen saa tulla sellaisena kuin on, eikä heitä tuomita tai katsota vihasesti; Rautpihassa on nollatoleranssi rasismiin ja syrjinnän suhteen. Avoin päiväkotitoiminta on toiminnallaan ja esimerkillään mukana rasisminvastaisessa työssä tuoden yhteen erilaisia kulttuureita ja antaen mahdollisuuden päästä keskustelemaan kulttuurisista eroista ja yhtäläisyyksistä, mikä omalta osaltaan luo ymmärrystä eri kulttuurien välille. Samalla vanhemmat oppivat näkemään myös sen yksilön ja persoonan, joka aina kulttuurin takaa löytyy. Tätä kautta vanhemmat löytävät yhtäläisyyksiä toisistaan, joita eivät olisi arvanneetkaan etukäteen. Tämä on yksi syy, miksi avoin päiväkotitoiminta on niin merkittävä kohtaamispaikka - etenkin Koivukylän suuralueella. Yksi äideistä kertoi, että tällaisia paikkoja pitäisi olla enemmän ja hänen aloitteestaan, hänen kotimaahansa on valmisteilla ensimmäinen avoin päiväkotitoiminta.

”It’s like America for me, this place is full of advances, whether language, the other cultures, you know how to deal with your kid and there are really many good things here. I’m really happy that I visited this place.” Äiti D

Tutkimustuloksissani oli paljon yhtymäkohtia aiempiin tutkimuksiin, jotka käsittelevät maahanmuuttajaäitien kotoutumista. Kriston (2012) tutkielman mukaan äiti-lapsikerho mahdollisti sosiaalisen kanssakäymisen sekä sosiaalisten verkostojen rakentumisen ja maahanmuuttajaäidit pitivät kerhoa mielekkäänä, koska sen kautta pääsi tutustumaan muihin äiteihin ja sai vertaistukea. Erkintalo (2012) kertoo tutkimuksessaan, että sosiaaliset suhteet toimivat kantavana voimana maahanmuuttajaäideille. Äidit pitivät vertaistukea erittäin arvokkaana ja arkea helpotti se, ettei lapsen kanssa tarvinnut olla kahdestaan kotona.

Sosiaalisten suhteiden merkitys tuli selvästi esille maahanmuuttajaäitien haastatteluista. Ystävyyssuhteita oli syntynyt niin kantasuomalaisiin kuin muihin maahanmuuttajiin ja ystävyyssuhteet jatkuivat Rautpihan avoimen päiväkodin ulkopuolella. Avointa päiväkotia kuvailtiin todella tärkeäksi paikaksi maahanmuuttajille, jotka eivät tunne ketään. Eikä vanhempien tarvinnut enää olla kahdestaan kotona oman lapsen kanssa. Osalle avoimesta päiväkodista oli tullut kuin toinen koti, joka toimi loistavana kohtaamispaikkana ystävien tapaamisen.

Toivasen (2016) sekä Puroilan (2011) tutkielmista nousi vahvasti esille suomen kielen oppimisen tärkeys. Kielitaito nähtiin molemmissa tutkimuksissa avaimena kotoutumiseen. Puroilan tutkielman mukaan varhaiskasvatuskerho toi tukea suomen kielen oppimiseen ja kerhossa käyminen laajensi maahanmuuttajaäitien sanavarastoa. Varhaiskasvatuskerhossa äidit saivat tietoa yhteiskunnan palveluista ja pääsivät tutustumaan suomalaiseen kulttuuriin.

Omassa opinnäytetyössäni nousi esille, että maahanmuuttajaäidit arvostivat Rautpihan avoimessa päiväkodissa järjestettävää suomen kielen kurssia. Vanhemmat pitivät suomen kielen oppimista välttämättömänä kotoutumisen kannalta. Kurssi oli ollut niille äideille, jotka olivat siihen osallistuneet, erittäin hyödyllinen ja mielekäs. Avoimessa päiväkodissa käyminen ja suomen kielen kuuleminen kartuttivat äitien sanavarastoa, vahvistivat kielitaitoa ja ennen kaikkea pitivät sitä yllä. Rautpihan avoin päiväkoti tarjosi maahanmuuttajaäideille paikan, jossa he pääsivät tutustumaan suomalaisiin, suomalaiseen kulttuuriin sekä palvelujärjestelmään.

Linnapuomin (2013) mukaan perhekerho Topaasissa käyneille maahanmuuttajaäideille oman kielen puhuminen oli ollut voimaannuttavaa. Äidit pitivät kerhon monikulttuurisuutta rikkautena, heistä oli hienoa päästä tutustumaan eri maiden kulttuureihin. Suomalaisiin tutustumista helpotti suomalaisen kulttuurin tuntemus.

Rautpihan avoimen päiväkodin rikkaus on sen monikulttuurisuus. Suurin osa haastattelemistani äideistä oli tavannut avoimessa päiväkodissa jonkun, jonka kanssa pystyi puhumaan omaa äidinkieltään. Oman kielen puhuminen toi äideille tuttuuden sekä turvallisuuden tunteen ja helpotti mahdollista koti-ikävää. Muihin kulttuureihin tutustumista pidettiin mielenkiintoisena ja erittäin hyvänä. Äidit ovat päässeet tutustumaan toisiin kulttuureihin muun muassa aistien tilojen ja ruoan kautta.

8 Pohdinta

Tämän opinnäytetyön ja sen tulosten pohjalta voisi jatkaa tutkimustyötä koskien yhteisen ruoanlaiton merkitystä. Ruoka ja sen toimiminen ihmisiä yhdistävänä tekijänä sekä kulttuuri-

rajoja ylittävänä tekijänä olisi jo itsessään monipuolinen aihe jatkotutkimuksille. Kyseistä aihetta on mahdollista lähteä tutkimaan niin monelta kantilta, että siinä riittää paljonkin tutkittavaa, minkä kautta voidaan saada paljon arvokasta tietoa yhteisen ruokakulttuurin positiivisista vaikutuksista yksilöiden henkiseen hyvinvointiin ja syrjäytymisen ehkäisemiseen sekä maahanmuuttaja- teeman kannalta tehokkaampaan kotoutumiseen. Haastattelujen kautta saamani tulokset koskien ruoanlaiton ja yhteisen ruokailun merkitystä tukevat tämän tutkimusaiheen merkittävyyttä sekä tuovat esille selvät tarpeet jatkotutkimuksille. Aihepiirin kannalta hyödyllisiä olisivat etenkin toiminnalliset ja laadulliset tutkimukset.

Rautpihan avoimen päiväkodin työntekijä Saila Törnebladh etsi opinnäytetyöhöni sopivat haastateltavat. Tärkein kriteeri haastateltavien valintaan oli hyvä suomen tai englannin kielten taito. Haastattelujen otannaksi valikoitui hyvin monipuolinen ja hyvin kävijäkuntaa kuvaava joukko avoimen päiväkodin asiakkaista. Olisiko tutkimustulokset olleet erilaisia, jos olisin itse valinnut haastateltavat? Varmasti, koska jokainen ihminen kokee asiat omalla tavallaan. Koen kuitenkin, että näiden samojen asioiden tärkeys olisi noussut esille. Opinnäytetyöni kannalta oli hyvä saada valmiiksi valikoidut haastateltavat, koska avoimen päiväkodin työntekijänä Saila on päässyt tutustumaan äiteihin minua paremmin ja osasi ehdottaa erilaisia äitejä, jotka uskalsivat jakaa kokemuksiaan. Kaikki haastateltavat äidit olivat hyvin erilaisia ja vaikka heillä oli samanlaisia kokemuksia kotoutumisen tukemisesta, vastaukset olivat kuitenkin yksilöllisiä. Äidit erosivat toisistaan myös luonteiltaan; osa oli puheliaampia kuin toiset ja he arvostivat erilaisia asioita. He olivat myös asuneet Suomessa eri pituisia aikoja, joten heidän kotoutumisprosessinsa olivat eri vaiheissa ja näin ollen, he kokivat asiat eri tavoin. Kielellisiä ongelmia olisi voinut tulla, jos olisin itse valinnut haastateltavat, eivätkä he tästä johtuen välttämättä olisi pystyneet jakamaan tietojaan yhtä hyvin.

Opinnäytetyössäni viittasin muutaman kerran Valtion kotouttamisohjelmiin. Vuonna 2012 julkaistiin ensimmäinen kotouttamisohjelma, joka sisälsi hallituksen painopistealueet vuosille 2012-2015. Ohjelman yleisenä tavoitteena oli maahanmuuttajien osallisuuden sekä yhteisöllisyyden tukeminen. Tässä ohjelmassa erityisenä painopisteenä olivat perheet, lapset ja nuoret sekä naiset. Jo tuolloin oli Suomeen tulleiden maahanmuuttajien määrä ollut selvässä kasvussa ja maahanmuuttajien, etenkin nuorten, työttömyysaste ja syrjäytymisriski olivat erittäin korkeat. Valtion uusi kotouttamisohjelma tehtiin vuosille 2016-2019 samalla, kun pakolaisten ja maahanmuuttajien määrä Suomeen oli jatkanut kasvuaan. Uuden ohjelman tavoitteet perustuvat pääministeri Sipilän hallitusohjelmaan, jossa tehokkaan kotoutumisen ja työelämään siirtymisen tukemisen merkitys korostui selvästi. Suuri osa Suomeen tulleista oli nuoria miehiä, mikä siirsi kotouttamisohjelman painopistettä perheiden kotoutumisesta yksilöiden saamiseen mahdollisimman nopeasti työelämään. Riskinä tässä on se, että pahimmassa tapauksessa huomio kotiäitien kotoutumisesta jää tulevaisuudessa vähemmälle kuin vuosien

2012-2015 ohjelmassa oli suunniteltu. Tutkielmallani pyrin muistuttamaan myös kotiäitien su-
juvan kotoutumisen merkitystä sekä tuomaan esiin siinä isossa roolissa olevaa tekijää -
avointa päivähoitoa. Onnistuneesti kotoutunut, hyvinvoiva maahanmuuttajaäiti merkitsee mo-
nesti myös hyvinvoivia lapsia, joilla on samat edellytykset tulla toimimaan tasavertaisina kan-
salaisina osana suomalaista yhteiskuntaa.

Tämä opinnäytetyöprosessi on ollut pitkä, haastava ja mielenkiintoinen. Haasteita toi uusi
arki pienen vauvan kanssa ja sen takia opinnäytetyöni valmistuminen kesti odotettua pidem-
pään. Uusi elämäntilanne oli samalla merkittävä paikka oman ammatillisen kehitykseni kan-
nalta. Minulla oli ei ollut mahdollisuutta tehdä työtäni siinä tahdissa, missä olin suunnitellut,
vaan lapsiperheen arki tuotti omat haasteensa työn aikataululle. Varsinkin aluksi oli ajoittain
hankalaa, jopa turhauttavaa, kun työskentely keskeytyi usein juuri vauhtiin päästyäni. Toi-
saalta koin kehittymistä työskentelyssäni etenkin reagoimisessa nopeisiin muutoksiin, mikä on
tärkeä taito myös työelämässä. Elämänmuutokseni myötä pääsin myös tutustumaan joihinkin
haastateltaviin maahanmuuttajaäiteihin ennen haastattelujen alkua, kun olin itse asiakkaana
avoimessa päiväkodissa. Mielestäni heihin tutustuminen toi tietynlaista syventyneisyyttä tut-
kielmaani.

Keskusteleminen maahanmuuttajaäitien kanssa oli mielenkiintoista ja samalla opettavaista.
Oli kiinnostavaa kuunnella äitien kertomuksia heidän tavoistaan kasvattaa lapsia ja kokemuk-
sistaan kotoutumisen ja Rautpihan avoimen päiväkodin suhteen. Ammatillisen kasvun kannalta
haastattelutilanteet olivat merkittäviä. Mielestäni oma tapani tehdä asiakastyötä kehittyi en-
tistä enemmän kohti dialogisuutta, mikä teki maahanmuuttajaäitien kohtaamisen kerta ker-
ralta luontevammaksi. Opinnäytetyöprosessin kautta minulle syntyi kiinnostus tehdä tulevai-
suudessa töitä esimerkiksi maahanmuuttajaperheiden parissa ja koen, että tämän kokemuk-
sen myötä, minun on helpompaa kohdata heidän ongelmiaan.

Olen erittäin tyytyväinen tähän opinnäytetyöhön. Minusta oli aivan mahtava kokemus päästä
haastattelemaan maahanmuuttajaäitejä ja sen kautta tutustua eri kulttuureihin ja uskontoii-
hin. On ollut ilo kuunnella näiden äitien tarinoita ja nähdä kuinka tärkeäksi Rautpihan avoin
päiväkotito on heille muodostunut. Omalla tavalla oli surullista kuunnella, kuinka paljon muuta-
mat äidit ikävöivät kotimaataan ja, että haluaisivat muuttaa sinne takaisin, jos tilanne sen
sallisi. Sellaiseen on vaikea samaistua. Minulle on myös henkilökohtaisesti äitinä ollut todella
hienoa päästä tutustumaan eri kulttuureiden tapoihin kasvattaa lapsia.

Lähteet

- Alitolppa-Niitamo, A. 2005. Maahanmuuttajataustaiset perheet ja hyvinvoinnin edellytykset. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Söderling, I. & Fågel, S. (toim.) Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto, 37-52.
- Alitolppa-Niitamo, A. & Säävälä, M. 2013. Johdattelua kirjan teemoihin. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet- ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto Ry, 5-14.
- Alitolppa-Niitamo, A. & Söderling, I. 2005. Johdanto. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Söderling, I. & Fågel, S. (toim.) Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto, 7-12.
- Alitolppa-Niitamo, A. & Leinonen, E. 2013. Perhe, nuoret ja maahanmuutto. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet- ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto Ry, 96-116.
- Anis, M. 2013. Sosiaalityö ja maahanmuuttajat. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet- ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto Ry, 147-161.
- Bäcklund, P., Häkli, J. & Schulman, H. 2002. Osallisuuden jäljillä. Teoksessa Bäcklund, P., Häkli, J. & Schulman, H. (toim.) Osalliset ja osajat. Kansalaiset kaupungin suunnittelussa. Helsinki: Gaudeamus Kirja, 7-17.
- Frisk, O. & Tulkki, H. 2005. Kulttuuriavain. Helsinki: Otava.
- Halme, K. & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu- teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2012. Tutki ja kirjoita. 15.-17. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Huttunen, L. 2004. Kasvoton ulkomaalainen ja kokonainen ihminen: marginalisoiva kategorisointi ja maahanmuuttajien vastastrategiat. Teoksessa Jokinen, A., Huttunen, L. & Kulmala, A. (toim.) Puhua vastaan ja vaieta. Helsinki: Gaudeamus Kirja, 134-154.
- Isosävi, S. & Kuittinen, S. 2013. Vanhemmuus ja pienten lasten hoiva eri kulttuureissa. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet- ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto Ry, 78-95.
- Jämsén, A. & Pyykkönen, A. 2014. Mitä on osallisuus? Teoksessa Jämsen, A. & Pyykkönen, A. (toim.) Osallisuuden jäljillä. Joensuu: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry, 9-10.
- Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä: Miten kirjoitan kvalitatiivisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kivijärvi, T. 2016. Maahanmuuttajataustaisen lapsen ja perheen tukeminen. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 3. päivitetty painos. Jyväskylä: PS-kustannus. 248-261.

Keskinen, S. & Vuori, J. 2012. Erot, kuuluminen ja osallisuus hyvinvointiyhteiskunnassa. Teoksessa Keskinen, S., Vuori, J. & Hirsiaho, A. (toim.) Monikulttuurinen sukupuoli. Kansalaisuus ja erot hyvinvointiyhteiskunnassa. Tampere: Tampere University Press, 7-35.

Koppinen, M. & Pollari, J. 2011. Maahanmuuttajan kohtaaminen ja opettaminen. Juva: Bookwell Oy.

Lainiala, L. & Säävälä, M. 2010. "Jos äiti osaa maan kieltä, hän on kuin kotonaan": Mitä helsinkiläiset pienten lasten maahanmuuttajavanhemmat ajattelevat kieliopinnoista? Helsinki: Helsingin opetusvirasto.

Masser, B. 2011. Arabialainen keittiö. Helsinki: WSOY

Matkaselkä, P. 2015. Kotona lapsia hoitavien vanhempien suomenkielen kurssit. Vantaa: Maahanmuuttajapalvelut.

Mikkonen, A. 2005. Työttömät ja työvoiman ulkopuolella olevat maahanmuuttajat: kokemuksia kotouttamis toiminnasta. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Söderling, I. & Fågel, S. (toim.) Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto. 53-71.

Muhammed, H. 2011. Yhtä erilaiset. Islam ja suomalainen kulttuuri. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Teos.

Niittylä A., Lemencier, J., Kairamo, A. & Oksanen, L. 2010. Espoon kehittämishanke: kotiäitien kotouttaminen? Teoksessa Lampelto, A., Taimi, E. & Hyytinen, R. (Toim.) Tietoa, taitoa ja luottamuksen rakentamista: Pääkaupunkiseudun kotouttamistyön kehittämishankkeen loppuraportti. Helsinki: Socca, 37-44.

Novitsky, A. 2005. Maa vaihtuu - roolit muuttuu. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Söderling, I. & Fågel, S. (toim.) Olemme muuttaneet. Näkökulmia maahanmuuttoon, perheiden kotoutumiseen ja ammatillisen työn käytäntöihin. Helsinki: Väestöliitto, 72-83.

Pehkonen, A. 2006. Maahanmuuttajan kotikunta. Helsinki: Kunnallisanalan kehittämissäätiö.

Raina, L. 2012. Uusi yhteisöllisyys. Kasvatusyhteisön rakentamisen ammattitaito. Helsinki: Arator Oy.

Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Helsinki: Tammi.

Sivistystoimi 2015. Lapsiryhmän keskeiset tavoitteet: Rautpihan avoin päiväkot. Vantaa.

Schubert, C. 2013. Kotoutumisen psykologia. Teoksessa Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim.) Olemme muuttaneet- ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto Ry, 63-77.

Säävälä, M. 2009. Naisia kotoutumassa Eurooppaan: Vertailevan FEMAGE-hankkeen loppuraportti. Helsinki: Väestöliiton Väestöntutkimuslaitos.

Säävälä, M. 2011. Perheet muuttoliikkeessä: Perustietoa maahan muuttaneiden kohtaamiseen. Helsinki: Väestöliiton Väestöntutkimuslaitos.

Tarnanen, M. & Suni, M. 2005. Maahanmuuttajien kieliympäristö ja kielitaito. Teoksessa Parnanen, S. (toim.) Maahanmuuttajien elämää Suomessa. Helsinki: Tilastokeskus, 9-22.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6. painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vilkka, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Sähköiset lähteet

Anttila, A., Eskola, A., Lautiola, H. & Turtiainen, P. (toim.) 2013. Kaikkien yhteinen Vantaa: Vantaan monikulttuurisuusohjelma 2014-2017. Viitattu 2.4.2017.
http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaaw-wwstructure/106603_Monikulttuurisuusohjelma.pdf

Erkintalo, H. 2012. Suomeen muuttaneiden äitien kokemuksia maahanmuutosta, äitiydestä ja tuesta. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto, Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Tampere. Viitattu 27.1.2017.
<http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/83514/gradu05869.pdf?sequence=1>

Espoon kaupunki. 2014. Monikulttuurisuusohjelma 2014-2015. Espoo: Espoon kaupunki. Viitattu 1.5.2017.
<file:///C:/Users/SINI-J-1/AppData/Local/Temp/monikulttuurisuusohjelma%202014-2017.pdf>

Helsingin kaupunki. 2013. Maahanmuutto ja monimuotoisuus Helsingissä 2013-2016. Helsinki: Helsingin kaupunki. Viitattu 1.5.2017.
<http://kotouttaminen.fi/documents/3464316/4335043/helsingin-maahanmuutto-ja-moninaisuusstrategia-2013-2016.pdf/34969325-51a5-4e60-ae79-9fdd688df349>

Kristo, P. 2012. Kotiäitinä Vantaalla: maahanmuuttajanaisten kotoutuminen. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma. Helsinki. Viitattu 19.1.2017.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/46439/Kristo_Paivi.pdf?sequence=1

Latomaa, S. 2007. Miten maahanmuuttajat kotoutuvat Suomeen- opinpolku varhaiskasvatuksesta työelämään. Teoksessa Pöyhönen, S. & Luukka, M. (toim.) Kohti tulevaisuuden kielikoulutusta: Kielikoulutuspoliittisen projektin loppuraportti. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. 317-368. Viitattu 25.4.2017.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/36609/Kohti%20tulevaisuuden%20kielikoulutusta.pdf?sequence=1>

Linnanpuomi, M. 2013. "Sisälle elämään". Tutkimus monikulttuurisen kerhon merkityksestä maahanmuuttajaperheille. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma. Kaukainen. Viitattu 3.2.2017.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/57340/Sisalle_elamaan.pdf?sequence=1

Puroila, E. 2011. Maahanmuuttajaäitien kokemuksia varhaiskasvatuskerhoista kotoutumisen tukena. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma. Oulu. Viitattu 15.1.2017.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/31454/elina_puroila.pdf?sequence=1

Sisäministeriö. 2017. Maahanmuuton tilannekatsaus 1/2017. Sisäministeriön julkaisu 4/2017: Maahanmuutto. Helsinki: Sisäministeriö. Viitattu 8.3.2017
<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79281/Maahanmuuton%20tilannekatsaus%202017.pdf>

Toivanen, T. 2016. Äitinä uudessa maassa ja uudessa kulttuurissa. Opinnäytetyö. MAMK, Sosiaalialan koulutusohjelma. Mikkeli. Viitattu 22.1.2017.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/107191/Toivanen_Tuuli.pdf?sequence=1

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2012. Valtion kotouttamisohjelma: Hallituksen painopisteet vuosille 2012-2015. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 13.3.2017.
<https://tem.fi/documents/1410877/3342347/Valtion+kotuttamisohjelma+21092012.pdf>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 2016. Valtion kotoutumisohjelma vuosille 2016-2019. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 8.3.2017.

https://tem.fi/documents/1410877/3181440/Valtion_kotouttamisohjelma_vuosille_2016-2019.pdf/5d99abfe-0889-4eec-9a66-8e5bf587c1f7

Vantaan kaupunki. Tietopalveluyksikkö. 2016. Vantaan väestö 2015/2016. Vantaa: Vantaan kaupunki. Viitattu 8.3.2017.

http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/126603_Vaestoraportti_2016.pdf

Väestöliitto. Kielen merkityksestä. Viitattu 1.5.2017.

http://www.vaestoliitto.fi/monikulttuurisuus/tietoa-monikulttuurisuudesta/monikulttuurinen_parisuhde/kielen_merkityksesta/

Julkaisettomat lähteet

Törnebladh, S. 2016. Työntekijän haastattelu. 13.09.2016. Rautpihan avoin päiväkot. Vantaa.

Törnebladh, S. 2017. Työntekijän haastattelu. 18.01.2017. Rautpihan avoin päiväkot. Vantaa.

Liitteet

Liite 1: Haastattelukysymykset.....	52
-------------------------------------	----

Liite 1: Haastattelukysymykset

Miten Rautpihan avoin päiväkoti tukee maahanmuuttaja asiakkaiden kotoutumista?

How Rautpiha's open daycare supports immigrant parents to adjust to live in Finland.

Rautpihan avoin päiväkoti:

Kauanko olet asunut Suomessa?

How long have you lived in Finland?

Minkä takia muutit Suomeen ja mistä?

Why did you move to Finland and from where?

Mitä kautta löysit Rautpihan avoimen päiväkodin?

How did you find Rautpihas open daycare centre?

Miten sinut otettiin vastaan?

How did they welcome you?

Mikä sai sinut tulemaan uudestaan?

What made you come again?

Miten Rautpihan avoin päiväkoti on tukenut sinun elämääsi Suomessa?

How has ROD helped and supported your life in Finland?

Millaisia vaikutuksia on ollut arkeen?

What kind of influences has there been to your everyday life?

Millaista tukea olet saanut Rautpihan avoimen päiväkodin työntekijöiltä?

How ROD employees have supported you?

Miten kuvailisit Rautpihan avointa päiväkotiä?

How would you describe ROD?

Miten Rautpihan avoin päiväkoti tukee maahanmuuttajavanhempien osallisuutta?

How Rautpiha's open daycare supports immigrant parents' involvement.

Oletko päässyt jakamaan omaa kulttuuriasi? Miltä se on tuntunut?

Have you had a chance to share your own culture? How has that made you feel?

Miten sinun oma kulttuuri ja/tai uskonto on huomioitu?

How has your culture/religion taken in to a notice?

Onko käsityksesi suomalaisista muuttunut sen jälkeen, kun aloit käydä Rautpihan avoimessa päiväkodissa?

Has your opinion on the Finnish people changed after you started coming to ROD.

Miten olet sopeutunut suomalaiseen yhteiskuntaan?

How have you adjusted in to the Finnish society?

Koetko olevasi suomalainen vai (oma maa)? Onko näin hyvä olla? Ristiriitoja?

Do you feel Finnish or (your own country)?

Are you happy like this? Has there been any conflicts?

Miten yhteisöllisyys vaikuttaa kotoutumiseen?

How community affects to integration?

Miten Rautpihan avoimessa päiväkodissa käyminen on vaikuttanut suomen kielen kehitykseesi?

How has coming to ROD affected your Finnish language development?

Miten olet oppinut suomen kieltä?

How have you learned the language?

Oletko päässyt käyttämään omaa kotikieltäsi? Miltä se on tuntunut?

Have you had a chance to use your own language? How has that made you feel?

Oletko tutustunut muihin vanhempiin? (Haluaisitko?)

Have you get to know the other parents? (Would you like to?)

Miten muihin vanhempiin tutustuminen on vaikuttanut arkeesi?

How has getting to know the other parents affected your everyday life?

Teettekö asioita yhdessä? Millaisia?

Do you do things together? What kind of?

Miten kehittäisit Rautpihan avoimen päiväkodin toimintaa?

How would you improve ROD?